

Metodika systému účtu kultury

ver. 2025

(pro referenční rok 2023)

Národní informační
a poradenské
středisko

N I S
PO S
pro kulturu

Obsah

1	Úvod	5
2	Vymezení kultury.....	6
2.1	Hlavní kulturní oblasti - základní vymezení založené na klasifikaci NACE	7
2.1.1	Kulturní dědictví	7
2.1.2	Scénické (interpretační) umění.....	7
2.1.3	Výtvarné (vizuální) umění.....	8
2.1.4	Periodický a neperiodický tisk	8
2.1.5	Audiovizuální a interaktivní média.....	8
2.1.6	Architektura.....	8
2.1.7	Reklama.....	9
2.1.8	Umělecké vzdělávání.....	9
2.1.9	Správa a podpora kulturní činnosti.....	9
2.2	Kulturní sektory.....	9
2.3	Příbuzné oblasti.....	9
2.3.1	Cestovní ruch	9
2.4	Oblasti související s kulturou.....	9
2.4.1	Pomocná odvětví průmyslu	9
2.5	Kulturní činnosti, statky a služby definované pomocí kódů NACE	11
3	Manuál satelitního účtu kultury.....	20
3.1	Měření ekonomické a společenské dimenze kultury.....	20
3.2	Poskytovatelé kulturních služeb a statků	21
3.3	Zdroje financování kultury	22
3.3.1	Veřejný sektor	24
3.3.2	Soukromý sektor.....	24
3.3.3	Nerezidenti	25
3.4	Výnosy kultury	25
3.5	Výdaje kultury	27
3.5.1	Členění výdajů a nákladů.....	27
3.5.2	Měření výdajů.....	29
3.6	Zdroje financování.....	30
3.7	Převody	30

3.8	Odvětvový agregátní ukazatel	30
3.9	Tvorba nefinančního kapitálu	31
3.10	Metodika zpracování ekonomických dat v kultuře.....	31
3.10.1	Veřejné výdaje.....	31
3.10.2	Domácnosti.....	32
3.10.3	Příjmy a výdaje dle oblasti a dle poskytovatelů.....	32
3.10.4	Makroekonomické ukazatele – Tab. č.5.....	33
3.10.5	Ostatní tabulky	33
3.10.6	Metodika výpočtu některých ukazatelů	34
3.11	Zaměstnanost v kultuře	34
3.12	Zahraniční obchod v oblasti kultury	37
3.12.1	Zahraniční obchod se zbožím v oblasti kultury	38
3.12.2	Zahraniční obchod se službami v oblasti kultury	43
3.12.3	Údaje využívané pro účet kultury	45
3.13	Zdroje dat	45
3.14	Soustava standardních tabulek	47
Tabulka	1a Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce rrrr*)	48
Tabulka	1b Zdroje financování kultury v časové řadě rrrr–rrrr*)	49
Tabulka	2 Finanční zdroje podle poskytovatelů kulturních služeb ve vybraných letech 50	
Tabulka	3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce rrrr.....	51
Tabulka	4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr	52
Tabulka	5a Zaměstnanost a mzdy v kultuře podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr	53
Tabulka	5b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2023 ¹⁾ (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)	54
Tabulka	6 Zdroje a rozsah investic v kultuře podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr	55
Tabulka	7 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce rrrr (odhad) .	56
Tabulka	8 Zahraniční obchod s kulturním zbožím a službami v roce rrrr.....	57
Tabulka	9 Základní ekonomické ukazatele kultury za rok rrrr	58
Tabulka	10 Vybrané ekonomické ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok rrrr (sl. 3–5 odhad)	59

Tabulka	11 Časové řady základních ekonomických ukazatelů kultury za vybraná léta období rrrr–rrrr.....	60
Tabulka	12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr	61
Tabulka	13 Návštěvnost kulturních zařízení podle poskytovatelů kulturních služeb v letech rrrr–rrrr	62
4	Seznam zkratk.....	63
5	Zdroje	64

1 Úvod

Kultura zahrnuje široké spektrum individuálních, skupinových i společenských aktivit, zájmů a činností, přispívá intelektuálnímu, emocionálnímu i morálnímu rozvoji jedince a plní v tomto smyslu výchovně vzdělávací funkci. Tato oblast je nejen zdrojem osobního a duchovního obohacení, ale hraje také důležitou roli v ekonomice a svou důležitostí se vyrovnává jakémukoliv jinému odvětví lidské činnosti. Kultura přispívá k ekonomickému rozvoji, zaměstnanosti a sociální stabilitě. Dle některých studií výrazně přispívá k produktivitě, zdraví a celkové psychické pohodě obyvatel.

Kulturní sektor je z hlediska veřejné správy a jejího vymezení kompetenčním zákonem v pravomoci Ministerstva kultury ČR. Navzdory předchozímu nedostatečnému uznání jejího ekonomického přínosu v České republice a v EU, současné tendence ji začínají vnímat jako významný ekonomický sektor. Státní kulturní politika 2021–2025 zdůrazňuje potřebu ocenění ekonomického přínosu kultury a její dostupnosti.

Satelitní účet kultury, který metodicky uspořádává a využívá ekonomická a výkonnostní data v kultuře, je klíčovým nástrojem pro zdůraznění jejího významu pro ekonomiku a společnost. Cílem existence satelitního účtu kultury je poskytnout ucelený obraz o stavu a vývoji ekonomických proměnných kulturních a kreativních odvětví.

Satelitní účet kultury, který zpracovává NIPOS ve spolupráci s ČSÚ, poskytuje odborné veřejnosti, výzkumným institucím a středoškolským a univerzitním studentům komplexní soubor dat pro analýzu kultury. Široké veřejnosti umožňuje lépe pochopit její společenskou hodnotu. Pro odpovědné politiky je relevantním zdrojem informací pro formulaci kulturních politik, alokaci veřejných financí a podporu rozvoje kulturního sektoru.

2 Vymezení kultury

Pro sestavování satelitního účtu kultury je výchozí vymezení kultury. S ohledem na mezinárodní srovnatelnost dat vychází jak z dostupných mezinárodních dokumentů¹, tak i našich interních potřeb.

Kulturní oblast je definována jako soubor kulturních a kreativních sektorů dle mezinárodních klasifikačních systémů. Zahrnuje propojené ekonomické a sociální aktivity a patří k nejkompexnějším sférám společnosti. Tato skutečnost komplikuje její přesné vymezení a kvantifikaci. Široký a složitý sektor kultury vymezit, resp. členit ze tří pohledů:

- a) s využitím obsahového přístupu dle druhu činnosti,
- b) dle **sledovaného účelu** a **postupu času** v rámci druhů činnosti,
- c) dle úrovně participace.

Ad a) S využitím **obsahového přístupu** členíme kulturu do oblastí či sektorů a dále podle jednotlivých poskytovatelů kulturních služeb.

Ad b) Z pohledu **účelu** a **času** členíme kulturu na etapy či fáze, a to na tvorbu (produkci), uchování hodnot, šíření kulturních služeb a statků, obchod s kulturními službami a statky, vzdělávání a spotřebu kulturních služeb a statků – hovoříme o tzv. **kulturním cyklu**. Ten mimo jiné předpokládá vzájemnou provázanost jednotlivých činností (etap), včetně zpětné vazby, jejímž prostřednictvím spotřeba kultury dává podnět k tvorbě nových kulturních produktů. V některých případech mohou některé fáze cyklu chybět².

Ad c) Třetím rozměrem členění kultury je **míra participace** (lidí) na nebo v kultuře:

- nejnižší představuje **pasivní účast** (např. nákupem vstupenek do kina či muzea),
- vyšší je opakovaná pasivní účast či neomezená reprodukce originálu (např. nákup knihy či televize)
- a nejvyšším stupněm je **aktivní participace** na amatérské či profesionální úrovni (činnost spisovatele, herce, zpěváka, malíře atd.).

Z tohoto pohledu lze také hovořit o kulturních aktivitách využívajících publikum na straně jedné a aktivitách využívajících trh na straně druhé.

Terminologie **kulturní statky** vypovídá o myšlenkách, symbolech a způsobech života, z nichž některé mohou být předmětem autorského práva. **Kulturní služby** samy nepředstavují hmotné kulturní produkty, ale usnadňují jejich výrobu, včetně reprodukce, distribuci a užití. **Kulturní činnosti** představují nebo zprostředkovávají kulturní projevy bez ohledu na svou komerční hodnotu.

1 OECD (International Measurement of the Economic and Social Importance of Culture, Paris, 2007); UNESCO – Institute of Statistics (The 2009 UNESCO Framework on Cultural Statistics, Paris 2009); EUROSTAT (Projekt Essnet Culture, 2011) a EVROPSKÁ KOMISE (Zelená kniha – Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví), Brusel 2010

2 Např. činnosti vážící se ke kulturnímu dědictví se vyskytují pouze ve fázi poskytování a účasti.

Oblasti, sektory, poskytovatele apod. kultury je nutno definovat tak, aby mezi nimi nebyly žádné průniky. Spolu s rozhodujícími, resp. hlavními oblastmi (odvětvími) rozlišujeme i další – příbuzné oblasti s méně těsnou vazbou ke kultuře a konečně oblasti s kulturou volněji související.

2.1 Hlavní kulturní oblasti - základní vymezení založené na klasifikaci NACE

Pro potřeby sestavení satelitního účtu členíme kulturu (v souladu s výsledky projektu EU Essnet Culture) do následujících oblastí (odvětví) v návaznosti na třídy CZ-NACE.

2.1.1 Kulturní dědictví

CZ-NACE: 91.01, 91.02, 91.03; 47.78, 48.79 (část), 48.72, 48.20

Kulturní dědictví zahrnuje kulturní statky vzniklé v minulosti. Dělíme jej na **hmotné** a **nehmotné**. Hmotné dále členíme na **movité** a **nemovité**.

Nehmotné kulturní dědictví³ je fenomén, který se může projevovat napříč všemi oblastmi kultury, může se odrážet v řemeslné výrobě, ve scénickém umění apod. Statisticky je proto částečně sledováno i v rámci jiných oblastí.

Nemovité hmotné kulturní dědictví zahrnuje památky, památníky, skupiny budov a památkově významná místa, jež jsou nositeli rozmanitých hodnot a mají historický, umělecký, estetický a společenský význam. Jsou to *hrady zámky, kláštery, kostely, zříceniny, mlýny a věže zpřístupněné za vstupné*. Dále sem patří **muzea**⁴ a **galerie** (*muzea výtvarných umění*). Patří sem i památkově chráněná území a archeologická naleziště.

Movité hmotné kulturní dědictví zahrnuje sbírky muzeí a galerií, mobiliární fondy hradů a zámků či kultovních staveb, kamenné sochy a plastiky v krajině a veřejném prostoru apod.

Do kulturního dědictví dále patří **archivy, knihovny** a také **archeologická naleziště** a jim odpovídající aktivity.

V návaznosti na výše obsahově vymezené kulturní dědictví se do této oblasti také zahrnuje **malooobchod** se známkami a mincemi, suvenýry a uměleckými předměty, starožitnostmi a s upotřebenými knihami (antikvariáty).

2.1.2 Scénické (interpretační) umění

CZ-NACE: 90.01, 91.02, 91.04

³ Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví 39/2009 Sb. m. s. Muzea jsou definována jako neziskové instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje. Jsou otevřena veřejnosti a získávají, uchovávají, odborně zkoumají a vystavují hmotné i nehmotné dědictví lidstva.

⁴ Definice UNESCO-ICOM (International Council of Museums)

Tato oblast zahrnuje všechny druhy živých kulturních akcí. **Scénické umění** zahrnuje činnosti profesionálů i amatérů, jako je divadlo všech druhů, tanec všech druhů, opera, muzikál a další. Dále sem patří akce, které se vyskytují lokálně, např. festivaly a tradice udržované lokálním společenstvím a také vystoupení taneční, kabaretní a v cirkusu.

Hudba je zahrnuta v celém svém rozsahu od živých i nahraných hudebních vystoupení, vč. stahování nahrávek, jejich umisťování na internet. Do interpretačního umění je třeba zahrnout i tu jeho část, která je tvořena uměním **amatérským** (divadlo, hudba, tanec apod.). Dále se do interpretačního umění zahrnují i související **technické podpůrné činnosti** (správa kulturních zařízení sloužících interpretačnímu umění).

2.1.3 Výtvarné (vizuální) umění

CZ-NACE: 74.10, 74.20; 90.03; vybrané třídy oddílů 14, 15, 16, 17, 23, 25, 31 a 32

Výtvarné umění zahrnuje formy umění, které se zaměřují na vytváření děl svou povahou vizuálních. Tato oblast zahrnuje *výtvarné umění* jako je *malba, kresba, sochařství, umělecká řemesla, fotografie a specializované služby designu*. Patří sem i spisovatelé a nezávislí novináři.

Dále se do vizuálního umění se zahrnují související technické podpůrné činnosti včetně míst, kde se příslušná díla vystavují a prodávají a konečně i umělecká řemesla.

2.1.4 Periodický a neperiodický tisk

CZ-NACE: 58.11, 58.13, 58.14; 63.91; 74.30; 47.61, 47.62

Tato kategorie zahrnuje **nakladatelskou a vydavatelskou činnost: knihy a periodické i neperiodické tiskoviny (noviny a časopisy)** včetně prostoru pro inzerci. Dále aktivity *zpravodajských agentur a překladatelské a tlumočnické služby*. V návaznosti na tisk sem také patří *knižní veletrhy a maloobchodní prodej knih a dalších tiskovin* (novin, časopisů apod.).

2.1.5 Audiovizuální a interaktivní média

CZ-NACE: 58.21; 59.11, 59.12, 59.13, 59.14, 59.20; 60.10, 60.20; 47.63; 77.22

Do této oblasti patří rozhlasové a televizní vysílání, film a video (ve fázi tvorby, distribuce, půjčování i projekce), interaktivní média, počítačové hry, zvukové nahrávky a maloobchodní prodej hudebních nahrávek a video záznamů.

Interaktivní média pokrývají oblast videoher, vč. jejich tvorby. Jedná se o novou formu kulturního projevu, který se převážně vyskytuje na internetu.

2.1.6 Architektura

CZ-NACE: 71.11

Do této oblasti patří navrhování a plánování staveb, územní plánování měst a obcí, vypracování architektonických projektů všech druhů a dále různé služby a poradenství v architektuře.

2.1.7 Reklama

CZ-NACE: 73.11

Tato oblast zahrnuje veškeré aktivity reklamních agentur.

2.1.8 Umělecké vzdělávání

CZ-NACE: 85.52

Do této oblasti patří *hudební, taneční, dramatické a jiné umělecké vzdělávání* včetně souvisejících podpůrných činností (služeb).

2.1.9 Správa a podpora kulturní činnosti

CZ-NACE: 84.11 (část), 84.12 (část), 94.99.2 (část), 94.99.9 (část)

Do této oblasti spadají správní činnosti prováděné ministerstvem kultury a dalšími institucemi a též činnosti občanských sdružení a dalších speciálních organizací oprávněných k výkonu kolektivní správy práv či provádějících podporu kulturní činnosti.

2.2 Kulturní sektory

Kulturu členíme na sektory následovně:

- **tradiční a umělecký sektor** (kulturní dědictví, interpretační umění, výtvarné umění včetně uměleckých řemesel a umělecké vzdělávání)
- **audiovizuální a mediální sektor** (tisk, audiovizuální a interaktivní média)
- **kreativní sektor** (design, architektura a reklama).

2.3 Příbuzné oblasti

2.3.1 Cestovní ruch

Souvislost s problematikou kultury vychází z cíle mnoha turistů spočívajícího v poznávání jiných kultur. V úvahu přicházejí výdaje na dopravu, ubytování a další výdaje. Cestovní ruch se kvalitativně liší od ostatních oblastí kultury. Existuje metodologie pro měření hospodářských dopadů cestovního ruchu, která je založena na účtu cestovního ruchu.

2.4 Oblasti související s kulturou

Pomocná odvětví byť svým obsahem jsou jen částečně kulturní, usnadňují a umožňují tvorbu, výrobu a distribuci kulturních produktů.

2.4.1 Pomocná odvětví průmyslu

Patří sem počítače, IT vybavení a další prostředky interaktivních médií a také výroba hudebních nástrojů. Aktivity uvedených příbuzných oblastí nejsou do satelitního účtu kultury zahrnuty.

2.5 Kulturní činnosti, statky a služby definované pomocí kódů NACE

	Oblast	Produktivní činnosti	NACE	Statky a služby
		Popis		Popis
Hlavní kulturní oblasti 1.	Kulturní dědictví O.11	Činnost muzeí a galerií	91.02	Služby muzeí, vč. konzervace a archivace
		Provoz historicky významných míst a staveb	91.03	Služby související s provozem kulturních památek, historických staveb a dalších turistických zajímavostí
		Činnost archivů	91.01	Služby veřejných archivů
		Činnost knihoven	91.01	Služby veřejných knihoven
		Archeologická naleziště	72.20, 91.03	Nalézání, ochrana a provoz kulturních památek a historických staveb
		Maloobchodní prodej s novým zbožím	47.78	Maloobchod se známkami, mincemi, suvenýry, uměleckými předměty
		Maloobchodní prodej s použitým zbožím	47.79	Maloobchod s použitými knihami, se starožitnostmi

Interpretační umění O.12	Interpretační (scénická) umění	90.01	Produkce živých divadelních představení, koncertů, operních nebo tanečních vystoupení, činnosti skupin, společenství, orchestrů nebo kapel, festivaly, činnost jednotlivých umělců jako herců, tanečníků, hudebníků, recitátorů aj.
		90.04	Provoz budov a zařízení pro uvádění scénických představení, divadel, koncertních sál a dalších kulturních zařízení
		90.02	Podpůrné činnosti související s produkcí živých divadelních představení, koncertů, oper, tanečních a jiných jevištních vystoupení – činnost režisérů, producentů, jevištních výtvarníků a dělníků, osvětlovačů aj.
Výtvarné umění O.13	Výtvarné umění	90.03	Zahrnuje činnosti jednotlivých umělců jako sochařů, malířů, kreslířů, rytců, grafiků, atd., restaurování uměleckých děl, např. obrazů
	Tvůrčí činnost	90.03	Činnost jednotlivých spisovatelů všech žánrů, nezávislých novinářů
	Návrhářské činnosti (design)	74.10	Zahrnuje módní design oděvů, šperků, nábytku, průmyslový design, činnost grafiků, aranžérů

	Fotografické činnosti	74.20	Zahrnuje profesionální a komerční fotografickou produkci, fotografické služby, zpracování filmu
	Umělecká řemesla	C,odd.1 4 -32	- Různé obory charakterizované výrobky s vysokým podílem ruční práce řemeslníka
Periodický a neperiodický tisk O.14	Vydávání knih	58.11	Vydávání knih ve formě tištěné, elektronické (CD, e-knihy atd.), zvukové nebo na internetu.
	Vydávání novin	58.13	Vydávání novin (vč. reklamních), které jsou vydávány nejméně čtyřikrát týdně. Tyto mohou být zveřejňovány v tištěné nebo v elektronické formě (vč. internetu).
	Vydávání časopisů	58.14	Vydávání časopisů a jiných periodik, které vycházejí méně než čtyřikrát týdně. Tyto mohou být zveřejňovány v tištěné nebo v el.formě (vč. internetu).
	Překladatelská a tlumočnická činnost	74.30	Služby překladatelů a tlumočnicků
	Maloobchodní prodej knih	47.61	Maloobchod s prodejem knih
	Maloobchodní prodej novin, časopisů a papírnickým zbožím	47.62	Maloobchod s novinami, časopisy a papírenským zbožím
	Činnost zpravodajských tiskových kanceláří a agentur	63.91	Služby zpravodajských agentur novinám a periodikům

Audiovizuální a interaktivní médi 0.15	Vydávání počítačových her	58. 21	Počítačové hry pro všechny platformy (na fyzickém nosiči, on-line hry apod.)
	Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů	59.11	Kinematografický film, exponovaný a vyvolaný, též se zvukovou stopou či pouze s ní Filmy a jiné videozáznamy na discích, kazetách nebo jiných nosičích, Filmy a jiné videozáznamy stažitelné z internetu Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů
	Postprodukce filmů, videozáznamů a televizních programů	59.12	Montáž, přehrávání filmu na pásek, opatření filmu úvodními a závěrečnými titulky, titulkování, počítačová grafika, animace a speciální efekty, vyvolávání a zpracovávání filmů, stejně jako činnosti filmových laboratoří a speciálních studií pro animované filmy
	Distribuce filmů, videozáznamů a televizních programů	59.13	Distribuční služby v oblasti filmů, videozáznamů, televizních a rozhlasových pořadů. Distribuce kinům, televizním sítím a stanicím
	Promítání filmů	59.14	Promítání filmů a videozáznamů v biographech, ostatních promítacích sálech nebo venku

	Pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti	59.20	Hudebniny a notové záznamy, v tištěné nebo rukopisné podobě Hudební audiodisky, kazety nebo jiné fyzické nosiče Pořizování zvukových nahrávek Pořizování zvukových nahrávek naživo Originály zvukových nahrávek Licenční služby k právu užívat originály zvukových nahrávek literárních, akustických či zábavních děl
	Rozhlasové vysílání	60.10	Originály rozhlasového vysílání, programy rozhlasových stanic, tvorba rozhlasových programů
	Tvorba televizních programů a televizní vysílání	60.20	Originály televizních vysílání, programy televizních kanálů, tvorba televizních programů
	Maloobchodní prodej s audio- a videozáznamy	47.63	Maloobchod s hudebními nahrávkami, audiopásy, kompaktními disky a kazetami, s videokazetami a DVD
	Pronájem videokazet a disků	77.22	Pronájem videokazet, gramofonových desek, CD, DVD aj.
Architektura O.16	Architektonické činnosti	71.11	Poradenské činnosti architektonické zahrnující plánování staveb a vypracování projektů a územní plánování měst, obcí a architektura krajiny

	Reklama 0.17	Činnost reklamních agentur	73.11	Komplexní reklamní služby
	Umělecké vzdělávání 0.18	Umělecké vzdělávání	85.52	Zahrnuje činnosti učitelů hry na klavír a jinou hudební výuku, uměleckou výuku, výuku tance, dramatické školy, umělecké a uměleckoprůmyslové, herecké a fotografické školy (mimo VŠ)
	Správa kultury a podpora kulturní činnosti 0.19	Správa prováděná veřejným sektorem	84.11	Správní činnosti MK a některých dalších institucí
		Regulace činností souvisejících s kulturou	84.12	Veřejná správa programů zaměřených na zlepšení pohody občanů v oblasti kultury
		Činnosti organizací na podporu kulturní činnosti	94.99.2	Činnost občanských sdružení, klubů apod. a organizací ochrany autorských práv
		Činnost ostatních organizací	94.99.9	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování spol. zájmů
	Příbuzné oblasti 2.	Ubytování v hotelích a podobných ubytovacích zařízeních	55.10	Krátkodobé pobyty návštěvníků v hotelích a motelech
		Rekreační a ostatní krátkodobé ubytování	55.20	Krátkodobé pobyty návštěvníků v kempech a hostelech aj.
		Činnost cestovních kanceláří	79.12	Služby cestovních kanceláří, organizování zájezdů, vč. návštěv kulturních akcí

		Pozemní osobní doprava	49.39	Silniční doprava osob charterová, zájezdová, příležitostná
		Pobřežní osobní doprava	50.10	Provoz lodí pro exkurze, zábavu aj.
		Vnitrostátní nepravidelná letecká osobní doprava	51.10.2	Vyhlídkové lety
		Ostatní rezervační a související činnosti	79.90	Rezervační služby související s cestováním Činnost agentur zabývajících se prodejem vstupenek na kulturní akce
Související oblasti 3.	Pomocná odvětví průmyslu	Rozmnožování nahaných nosičů	18.20	Rozmnožování gramofonových desek, CD a magnetofonových pásek s hudebními nebo jinými zvukovými nahrávkami z originálních (masterových) záznamů - rozmnožování CD, DVD a videokazet s nahrávkami filmů a jinými videonahrávkami z originálních (masterových) záznamů
		Výroba optických a fotografických přístrojů a zařízení	26.70	Výroba fotoaparátů, filmových a digitálních kamer, filmových projektorů a diapojektorů, zpětných projektorů
		Tisk novin	18.11	Tiskařské služby
		Tisk ostatní, kromě novin	18.12	Tiskařské služby

Výroba počítačů a periferních zařízení	26.20	Výroba nebo i počítačů stolních, přenosných (laptopů), počítačových serverů a účelových počítačových terminálů; výroba počítačových periferních zařízení, např. pamětí pro uložení dat, přístrojů pro vstup a výstup dat (tiskárny, monitory, klávesnice)
Výroba komunikačních zařízení	26.30	Výroba telefonních a datových telekomunikačních zařízení pro přenos signálů kabelem nebo vzdušnou cestou, např. rozhlasové a televizní vysílací přístroje a bezdrátová komunikační zařízení
Poradenství v oblasti počítačů a správa počítačového vybavení	62.02,03	Plánování a navrhování zakázkových počítačových systémů, které zahrnují hardwarové, softwarové a komunikační technologie. Mezi tyto činnosti může patřit také související školení a podpora uživatelů.

		Výroba hudebních nástrojů	32.20	Zahrnuje výrobu: - strunných hudebních nástrojů - klávesových strunných nástrojů včetně automatických pian - klávesových a píšťalových varhan, včetně harmonií a podobných klávesových - nástrojů s kovovými jazýčky - akordeonů a podobných nástrojů včetně foukacích harmonik - dechových nástrojů - bicích hudebních nástrojů - elektronických hudebních nástrojů - hracích skříní, orchestrionů, flašinetů atd. - dílů a příslušenství hudebních nástrojů: - metronomů, ladiček, ladicích píšťal, karet, disků a válců pro mechanické hrací skřínky atd.
--	--	---------------------------	-------	---

3 Manuál satelitního účtu kultury

Dále také „kulturní účet“ či „systém účtů“.

3.1 Měření ekonomické a společenské dimenze kultury

Ekonomický rozměr kultury lze měřit snáze než společenský, který zahrnuje i symbolickou hodnotu kultury jakožto nositele identity. Společenský rozměr je obtížně uchopitelný a kvantifikovatelný. Údaje o účasti na kulturních aktivitách mohou poskytnout informace o jejím společenském a ekonomickém významu, zahrnující počty účastníků a jejich výdaje na kulturní služby. Informace o zaměstnanosti v kultuře jsou dalším klíčovým zdrojem.

Mnoho kulturních aktivit zahrnuje ekonomické transakce s měřitelnými parametry, včetně výroby služeb a statků kulturními organizacemi, definovanými klasifikací NACE. Statistické zjišťování poskytovatelů a domácností, doplňkové průzkumy a administrativní zdroje jsou hlavními metodami sběru hospodářských dat o kultuře.

Systém účtů, podobný tomu v zdravotnictví nebo cestovního ruchu, zaznamenává kulturní náklady a výdaje, financování a zaměstnanost a je základem pro národní a mezinárodní ekonomická a politická rozhodnutí. Tento systém umožňuje srovnávání a hodnocení napříč zeměmi a má splňovat mezinárodní normy pro srovnatelnost.

Cílem vedení těchto účtů je zejména postihnout všechny finanční toky, které do kultury na jedné straně vcházejí a na straně druhé z kultury vycházejí. Nemalý význam mají také informace o postavení a váze kultury v ekonomice jako celku. Aby bylo postižení uvedených charakteristik spolehlivé, je třeba splnit následující předpoklady:

- jasné **vymezení** kulturních aktivit a jejich nositelů,
- přesná **definice** jednotlivých faktorů (dimenzí) pohybu finančních toků,
- sestavení **standardních tabulek** umožňujících klasifikovat finanční toky ve formě výdajů a příjmů dle různých faktorů (zdroje včetně domácností, druh aktivity a její poskytovatel, způsob užití finančních prostředků, zaměstnanost, investice atd.)
- co nejširší uplatnění obecně přijímaných unifikačních nástrojů třídění jevů jako jsou **klasifikace a číselníky**.

Manuál účtu kultury (kap. II) je v porovnání s kap. I vymezující kulturní oblasti zaměřen pouze na ty činnosti, poskytovatele kulturních služeb atd., za které jsou ve stávajících informačních zdrojích potřebná data.

Jádrem satelitního účtu kultury (dále také „účet kultury“) **je soustava standardních tabulek**, která by v kvantifikované podobě měla poskytnout odpovědi na následující otázky:

- odkud zdroje financování pocházejí (např. státní rozpočet a další veřejné rozpočty, vstupné hrazené návštěvníky, úhrady za nákup knih, nahrávek, účast sponzorů apod.)?
- kde jsou využity (cílové určení získaných prostředků – např. poskytovatelům kulturních činností, služeb a statků)?

- jaké činnosti, statky a služby (zboží) jsou financovány (dle klasifikace kulturních aktivit)?
- na jaké konkrétní hospodářské prostředky či účely jsou finanční zdroje využity (dle účetního členění výdajů a příjmů)?
- jaké pracovní zdroje a za jakých podmínek v kultuře působí?
- jaká je význam kultura v ekonomice země (měřeno podílem na makroekonomických ukazatelích)?

Formulace otázek pro sestavení účtů kultury je vcelku jasná, problematické je najít žádoucí odpovědi, v podobě relevantních dat. Základem pro získání potřebných dat slouží údaje ze statistických šetření v oblasti kultury, data z dalších souvisejících statistických šetření a administrativních zdrojů.

Potřebný „národní“ manuál k sestavení účtů kultury, který by byl slučitelný s mezinárodním systémem, předkládá právě tento metodický materiál.

3.2 Poskytovatelé kulturních služeb a statků

Veřejné služby v oblasti kultury zahrnují činnosti různých poskytovatelů, které uspokojují kulturní potřeby občanů ČR. Tyto služby mohou být kategorizovány do různých kulturních odvětví, jako jsou muzea a galerie. Důležité je odlišit termíny „oblast“ a „poskytovatel“. „Oblast“ se týká typu služby, zatímco „poskytovatel“ označuje konkrétní instituci nebo osobu, která službu nabízí. Spektrum poskytovatelů se může měnit, což souvisí s výzvami v shromažďování konzistentních dat od stejného typu institucí.

S určitým zjednodušením můžeme rozlišit následující druhy poskytovatelů, jimiž se rozumí vlastníci či nájemci příslušných hmotných podmínek (zařízení, budov apod.), popř. zprostředkovatelé kulturních činností:

P.1	Historická památka
P.2	Muzeum a galerie
P.3	Výstavní sál
P.4	Knihovna
P.5	Archiv
P.6	Divadlo
P.7	Hudební soubor
P.8	Kulturní dům
P.9	Festival
P.10	Rozhlas
P.11	Televize
P.12	Kino
P.13	Ostatní poskytovatelé

Jednotlivé druhy poskytovatelů kulturních služeb lze definovat následovně (blíže viz také www.statistikakultury.cz):

Historickou památkou je nemovitý památkový objekt zpřístupněný návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady zámky, kláštery, kostely, zříceniny, mlýny věže apod. Památkový objekt, který je ve správě muzea nebo galerie, do této kategorie nepatří. Pokud je památkový objekt z části využit muzeem, galerií, případně jiným kulturním zařízením, započítává se pouze příslušná část příjmů a výdajů v souladu s výkaznictvím Kult-MK.

Muzeum a galerie (tzv. muzea výtvarných umění) je zařízení, které na základě průzkumu plánovitě shromažďuje, odborně spravuje a vědeckými metodami zpracovává sbírky hmotného dokladového materiálu o vývoji přírody a společnosti, o uměleckém tvoření nebo jiném druhu lidské činnosti a využívá těchto sbírek ke kulturní, osvětové a vědecké činnosti. Za pobočku muzea se považují ty detašované části muzea, které jsou mimo sídlo muzea a tvoří s ním organizační jednotku.

Výstavní sál je místo sloužící k vystavování uměleckých děl.

Knihovna je instituce sloužící primárně ke zpřístupnění knihovních jednotek veřejnosti. Moderní knihovny přitom svému návštěvníkovi (čtenáři) neposkytují pouze služby spojené s knihami či periodiky, ale nabízejí také další informační media a prostředky, jako jsou e-knihy, audioknihy, datové nosiče či počítačové sítě, především pak přístup na Internet.

Archiv je instituce určená k uchovávání, ochraňování, evidování a zpřístupňování historicky cenných písemných pramenů, vzniklých v rámci činnosti státních, městských a obecních orgánů či jiných právnických a fyzických osob.

Divadlo je místo (nejčastěji budova) určené k provozování scénických produkcí na jevišti před diváky v hledišti.

Hudebním souborem se rozumí profesionální hudební soubor, např. filharmonický orchestr.

Kulturní dům nebo **kulturní centrum** je objekt ve kterém probíhá především široká kulturní, ale také i vzdělávací a zájmová činnost.

Festival je významnou pravidelně (zpravidla ročně) opakující se kulturní akcí. Podle oborů kulturních aktivit členíme festivaly na divadelní, hudební, taneční, filmové a literární.

Rozhlas a televize představují zařízení přijímající rozhlasové a televizní vysílání – pořady a další části vysílání uspořádané v rámci programu. Poskytovatelem televizních a rozhlasových programů jsou provozovatelé vysílání. Provozovatelem rozhlasového a televizního vysílání je právnická nebo fyzická osoba, která sestavuje program a má za toto vysílání redakční odpovědnost.

Kino je kulturní zařízení, jehož hlavní činností je pravidelné promítání filmů pro veřejnost za vstupné.

3.3 Zdroje financování kultury

Zdroji financování kultury jsou získané kulturními institucemi v průběhu referenčního roku (nejsou-li zahrnuty v provozních příjmech):

- veškeré provozní příjmy (snížené o zaplacené daně z příjmů a daně a poplatky),

- investiční dotace,
- přijaté úvěry a půjčky (bez splacených),
- vlastní vklady,
- dary apod.

Podle svého původu se člení na zdroje pocházející od veřejného sektoru, domácností, podniků (finančních a nefinančních), nevládních neziskových institucí a „ostatního světa“ (EU a jiné mezinárodní či nadnárodní instituce). Propočítávají se v tzv. zdrojové tabulce (č. 1).

Pro zabránění duplicitního započítávání příjmů u nefinančních podniků a neziskových institucí (sektory S.11 a S.15) je třeba použít upravené příjmy, které zahrnují jen ty získané z podnikatelské činnosti. Od těchto příjmů se odečtou veřejné dotace, příspěvky z mezinárodních fondů, a také příjmy od domácností, jako jsou vstupné, tržby za knihy, dary a podobně. Dále se zohledňují změny ve stavu úvěrů, půjček, vlastních vkladů a daní. Poměr, ve kterém se odečítají příjmy od domácností, se určuje na základě celkového objemu příjmů těchto institucí, vyjma dotací a podobných zdrojů.

V zásadě by mělo platit, že **celkové zdroje** se rovnají součtu veřejných výdajů na kulturu, výdajů domácností, výdajů přijatých ze zahraničí, příjmů podniků a neziskových institucí v oblasti kultury z podnikové sféry, vlastních vkladů a změn stavu úvěrů a půjček, sníženému o odpočet částek zaplacených daní a poplatků.

Celkové zdroje = (veřejné výdaje + soukromé výdaje + zahraniční výdaje + příjmy podniků a NI + vlastní vklady + změna úvěrů) – (daně + poplatky)

Podle původu rozlišujeme zdroje:

- **veřejné** (vládní instituce – státní správa a samospráva poskytující prostředky přímou formou či nepřímou tj. daňovými úlevami apod.) – S 13 (dle European System of Accounts 2010, dále jen „ESA 2010“).
- **soukromé** (domácnosti, tržní nefinanční a finanční subjekty) - S 14 (vyjma S 141 + 142), S 11 a S12.
- nevládních neziskových organizací – S 15.
- **nerezidentů** (ostatní svět) – S 2

Pohyb finančních prostředků mající podobu příjmů či výdajů (výnosů, nákladů) zdrojů se v rámci kulturního účtu zachycuje v tzv. domácím (nikoli národním) pojetí, tj. včetně nerezidentů v tuzemsku a bez rezidentů v zahraničí. Výdaje domácností na kulturu jsou ovlivněny i rozsahem cestovního ruchu (výdaji uskutečněnými zahraničními návštěvníky).

Zdroje vstupující do kultury a jejich základní členění z pohledu jejich původu ukazuje tab. č. 1 uvedená v kap. 2.x.

3.3.1 Veřejný sektor

Tento sektor zahrnuje všechny institucionální jednotky na všech úrovních veřejné správy. Patří sem také veřejné neziskové instituce (např. příspěvkové organizace) a soukromoprávní korporace⁵, které jsou zakládány a financovány orgány veřejné správy.

3.3.1.1 Vládní instituce (S.13)

Ústřední vládní instituce (S.1311)

Zahrnuje všechny správní resorty státu a jiné ústřední orgány, jejichž pravomoc se obvykle vztahuje na celé ekonomické území s výjimkou fondů sociálního zabezpečení. Do podsektoru patří ty neziskové instituce, které jsou pod kontrolou ústředních vládních institucí a jejichž pravomoc se vztahuje na celé ekonomické území (viz ESA 2010, odst. 2.114).

Místní vládní instituce (S.1313)

Zahrnuje takové druhy jednotek⁶ veřejné správy, jejichž pravomoc se vztahuje pouze na místně určenou část ekonomického území, s výjimkou místních orgánů fondů sociálního zabezpečení. Do tohoto subsektoru patří ty neziskové organizace, které jsou kontrolovány místními vládními institucemi a jejichž pravomoc se omezuje na ekonomické území ve správě místních vládních institucí (viz ESA 2010, odst. 2.116).

3.3.2 Soukromý sektor

Tento sektor zahrnuje všechny rezidentské institucionální jednotky, které nepatří do veřejného sektoru.

3.3.2.1 Domácnosti (S.14)

Sektor domácností zahrnuje jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako spotřebitele a jako podnikatele vyrábějící tržní výrobky, nefinanční a finanční služby za předpokladu, že výroba výrobků a poskytování služeb nejsou prováděny samostatnými subjekty považovanými za kvazikorporace. Zahrnuje také jednotlivce nebo skupiny jednotlivců jako výrobce výrobků a nefinančních služeb výlučně pro vlastní konečné užití (viz ESA 2010, odst. 2.118).

3.3.2.2 Nefinanční podniky (S.11)

Sektor nefinančních podniků je tvořen institucionálními jednotkami, které jsou samostatnými právními osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je výroba výrobků a nefinančních služeb (viz ESA 2010, odst. 2.45 – 2.54).

3.3.2.3 Finanční instituce (S.12)

Sektor finančních institucí zahrnuje institucionální jednotky, které jsou nezávislými právními osobami a tržními výrobci a jejichž hlavní činností je produkce finančních

5 Podrobnější charakteristiku a definice financujících jednotek je možno najít v ESA 2010 (odst. 2.45 – 2.143).

6 V jednotlivých zemích mohou být místní správní jednotky definovány různě. Alternativním názvem je např. „obec“.

služeb. Zabývají se převážně finančním zprostředkováním a pomocnými finančními činnostmi (viz ESA 2010, odst. 2.55 - 2.110).

3.3.2.4 Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

Sektor neziskových institucí sloužících domácnostem (dále také „NI“) zahrnuje neziskové instituce⁷, které jsou samostatnými právníckými osobami, poskytují služby domácnostem a jsou soukromými netržními výrobci. Jejich základní zdroje pocházejí z dobrovolných peněžních nebo naturálních příspěvků domácností jakožto spotřebitelů, z plateb poskytovaných vládními institucemi a z důchodů vlastnictví (viz ESA 2010, odst.2.129).

3.3.3 Nerezidenti

Tento sektor zahrnuje institucionální jednotky se sídlem v zahraničí. Pro potřeby kulturních účtů se dále člení na „EU“ (např. v případě využití Evropských strukturálních fondů), a „ Jiné mezinárodní instituce“ (např. UNESCO) - viz ESA 2010, odst. 2.131 – 2.134

3.4 Výnosy kultury

Výnosy představují časově rozlišené zvýšení ekonomického prospěchu, k němuž došlo v účetním období, a které se zároveň projevilo přírůstkem aktiv nebo snížením závazků (pro zjednodušení dále jen „příjmy“). Za příjmy nelze přitom považovat vklady do vlastního kapitálu vlastníků. Příjmy, resp. jejich úroveň za jednotku času, charakterizují **ekonomickou výkonnost** dané jednotky.

Příjmy se v zásadě člení „účelově“. Lze tak rozlišit příjmy:

- z prodeje výkonů (kulturní statky, služby a činnosti),
- z prodeje aktiv,
- z přecenění aktiv a z úroků, dividend apod.

Podle druhu činností, ve kterých byly dosaženy, se v rámci výsledku hospodaření rozlišují **příjmy z provozní, finanční a mimořádné činnosti**.

Podobně jako výdaje představují (prostý) úbytek peněžních prostředků, tak jejich protipól – příjmy – označují **přírůstek** peněžních prostředků. Ten může souviset s prodejem statků či služeb, stejně tak jako s dotacemi, sponzorskými příspěvky apod. Z ekonomického pohledu je nemalý rozdíl mezi příjmy vlastními, ať už **běžnými** (např. vstupné, tržby z prodeje publikací) či **kapitálovými** (např. z prodeje investičního majetku, akcií apod.) a příjmy z vkladů vlastníků, dotací nebo sponzorských příspěvků či úvěrů.

⁷ Zdroje NI, které mohou být vynakládány na kulturu jsou tvořeny zejména členskými příspěvky, dary v peněžní či v naturální formě od široké veřejnosti, firem či dotacemi od orgánů veřejné správy. Významným hospodářským zdrojem, jímž NI disponují, představuje přímé pracovního nasazení jejích členů při vytváření a poskytování kulturních služeb, statků, činností. Tento zdroj má vyčíslitelný ekonomický ekvivalent v úrovni mzdových nákladů, které by musel svým zaměstnancům uhradit subjekt jiného typu, poskytující danou službu či kulturní statek.

Příjmy od domácností popř. jiných soukromých subjektů jsou označovány – na rozdíl od transferů – za **příjmy přímé** (např. vstupné, koupě publikací, přijaté nájemné, sponzorské příspěvky).

Pro potřeby sestavení účtu kultury **se sledují celkové výnosy a příjmy** (bez DPH a spotřební daně) poskytovatelů kulturních aktivit (zboží) **s rozlišením – podle finančních zdrojů kultury – na:**

- **tržby za vlastní výkony** (služby a zboží), z toho vybrané vstupné,
- **příspěvky a dotace na provoz** (dle úrovně řízení veřejné správy),
- **granty a ostatní příspěvky na provoz** (dle základních skupin poskytovatelů statků a služeb),
- **dary a sponzorské příspěvky**,
- **tržby z prodeje nehmotného a hmotného majetku**,
- **ostatní** (výše neuvedené) výnosy.

Příjmy členěné dle kulturních oblastí a poskytovatelů obsahují tab. č. 3 a 4 uvedené v příloze.

Ve vztahu ke zdrojům použitým v kultuře by mělo v zásadě platit, že **celkové zdroje jsou rovny celkovým provozním příjmům** kulturních podniků a neziskových institucí zvýšeným o investiční dotace (z domova i ze zahraničí), dále o veřejné výdaje směřované mimo oblast kulturních podniků a neziskových institucí, vlastní vklady majitelů a o změnu stavu úvěrů a půjček a snížené o zaplacené daně a poplatky.

V návaznosti na to, co je uvedeno v části II.3. by mělo o vztahu celkových zdrojů a příjmů (výnosů) kulturních institucí platit :

$$Z = CP + ID + VLV + (PÚ - SÚ) - DP - DaP = VV + VD + CPp + S$$

a dále:

$$CP = Z - ID - VLV - (PÚ - SÚ) + DP + DaP$$

$$CPp = Pp + VVp + VD + Sp$$

$$VV = VVp + VVi + VVo$$

$$S = Sp + Si$$

$$ID = VVi + Oi + Si$$

Kde:

Z = celkové finanční zdroje

CP = celkové příjmy (výnosy)

ID = investiční dotace

VLV = vlastní vklady

PÚ = přijaté úvěry, půjčky apod.

SÚ = splacené úvěry, půjčky apod.

DP = zaplacená daň z příjmu

DaP = zaplacené daně a poplatky

VV = veřejné výdaje na kulturu

VD = výdaje domácností na kulturu

S = příjmy včetně investičních dotací, grantů apod. z mezinárodního prostředí (nerezidenti)

CPp = finanční příjmy podniků a neziskových institucí v kultuře

Pp = příjmy kulturních podniků a institucí pocházející od nefinančních podniků a finančních institucí

VVp = veřejné výdaje na kulturu provozního charakteru

VVi = veřejné výdaje na kulturu investičního charakteru

VVo = veřejné výdaje na kulturu směřující mimo podniky a instituce působící v kultuře (ať už provozní či investiční)

Sp = příjmy provozního charakteru z mezinárodního prostředí

Si = příjmy investičního charakteru z mezinárodního prostředí

Oi = dotace na investice od ostatních subjektů (mimo dotací z veřejných prostředků a ze zahraničí)

S ohledem na rozsah, úroveň a stupeň podrobnosti disponibilních dat k uvedenému propočtu zdrojů a také na možné změny ve finančním hospodaření kulturních institucí v průběhu roku, bude však dosažení stejných finančních částek na obou stranách rovnice (příjmů a zdrojů) spíše ideálním cílem.

3.5 Výdaje kultury

3.5.1 Členění výdajů a nákladů

Pojmy výdajů či nákladů mají ve vztahu k určení finančních toků vstupujících do sféry kultury zásadní význam. Výdaje představují jakýkoli (ekonomicky zdůvodnitelný) **úbytek** peněžních prostředků. Vznikají v souvislosti s úhradou nakoupených aktiv (prostředků jako jsou např. pozemky, stroje a zařízení, zásoby, pohledávky, peněžní prostředky apod.).

Náklady naproti tomu představují účelnou spotřebu ekonomických zdrojů v peněžním vyjádření uskutečňovanou v souvislosti s předmětem činnosti dané (ekonomické) jednotky.

V dalším výkladu pro zjednodušení budeme používat také jednotné označení „výdaje“.

V souvislosti s výdaji jsou významné požadavky konceptu 3E – Economy, Effectiveness, Efficiency (hospodárnost, efektivita, účinnost)

Z pohledu času a oběhu kapitálu je dále důležité, zda výdaje v daném období ovlivňují hospodářský výsledek (**provozní výdaje**) či zda zvyšují hodnotu aktiv investiční povahy a přinesou prospěch v budoucnosti (**investiční výdaje**⁸).

Jiné členění výdajů je založeno na formě a účelu vynakládaných prostředků, z tohoto pohledu se rozlišuje druhové (např. materiál, mzdy, odpisy) a účelové členění (např. výroba, zásobování, prodej).

V rámci účtů kultury lze veřejné výdaje na kulturu rozdělovat na **přímé** a **nepřímé**:

- přímé výdaje odpovídají reálné spotřebě tj. nákupům (pořízení) zdrojů (např. nákupy vybavení či služeb či úhrady dodavatelům stavebních prací apod.),
- nepřímé výdaje do oblasti kultury se týkají veřejných rozpočtů a představují zejména různé daňové úlevy či zvýhodnění (na dani z příjmu, snížená sazba DPH, bezcelní dovoz).

Z pohledu sestavení účtu kultury zejména přímé výdaje veřejných rozpočtů.

Teoretické definice a členění výdajů jsou jedna věc, praktické možnosti jejich kvantifikace jsou však něco zcela jiného. Vzhledem k obtížím spojeným se získáváním ekonomických dat od respondentů statistických šetření je vhodné omezit se pouze na základní výdaje. Tyto by měly být dostatečné pro popis klíčových finančních toků a souvislostí.

V rámci účtu kultury prioritně sledujeme přímé výdaje na různé kulturní aktivity a jejich poskytovatele. Méně podrobně se věnujeme rozdělení výdajů na provozní a investiční, a specifickému druhovému členění, které zahrnuje mzdové výdaje, nákupy materiálu, energie, služeb a odpisy.

Co se týče metodiky sběru dat, ty pocházejí jak ze statistických šetření, tak z administrativních záznamů, přičemž **referenčním obdobím je kalendářní rok**. V kultuře – zejména pro potřeby mezinárodního porovnávání – se výdaje dělí také na hrubé a čisté (přijato WG Culture Statistics při Eurostatu v r. 2004).

V současné, počáteční úrovni sestavování účtů kultury, postačí **sledovat celkové výdaje** (bez DPH a spotřební daně) v členění na:

- provozní a investiční,
- spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb,
- **osobní výdaje** (mzdy, daň ze závislé činnosti, odměny, autorské honoráře, sociální, zdravotní a úrazové pojištění, tvorba FKSP) a **ostatní výdaje** (mimo nákladů spojených se získáním úvěrů a odpisů),

8 Tyto výdaje, označované také jako výdaje kapitálové, představují výdaje na nefinanční aktiva (jmění, majetek), jejichž životnost je delší než 1 rok a pořizovací cena překračuje částku 40 tis. Kč – v případě hmotných aktiv – či 60 tis. Kč, v případě aktiv nehmotných (částky se mohou měnit v návaznosti na platné předpisy upravující zdaňování a účtování). Patří sem např. výdaje na výstavbu, rekonstrukce či rozsáhlejší opravy budov, podobně jako výdaje na nové či renovované vybavení, na software apod., a to bez ohledu na skutečnost, zda byly financovány z běžných příjmů či z půjček (úvěrů), dotací apod.

- daně, snižující (např. silniční daň) i nesnižující základ daně (např. daň z příjmu),
- ostatní (výše neuvedené) výdaje.

V oblasti výdajů platí tyto základní vztahy:

Hrubé výdaje = běžné výdaje + kapitálové výdaje = přímé výdaje + převody
= (přímé běžné výdaje + běžné převody) + (přímé kapitálové
výdaje + kapitálové převody)
Čisté výdaje = hrubé výdaje – (převody + přímé příjmy)

3.5.2 Měření výdajů

Pro zajištění vnitřní konzistence systému účtů kultury a mezinárodní porovnatelnosti výsledků je nutné měření výdajů založit na principech národního účetnictví. **Celkové výdaje na kulturu měří užití služeb a statků v kultuře rezidentskými jednotkami** (poskytovateli kulturních služeb a výrobcí/tvůrci kulturních statků) a tvorbu hrubého kapitálu v odvětvích kultury (tj. v institucích, jejichž převažující činností jsou kulturní aktivity).

Celkové výdaje na kulturu zahrnují ekonomické prostředky, které země investovala do kulturních aktivit a správy kultury, včetně tvorby hrubého kapitálu v kulturních odvětvích. Do těchto výdajů jsou zahrnuty náklady domácích poskytovatelů kulturních služeb a statků, realizované jak v tuzemsku, tak v zahraničí, včetně exportu kulturních aktivit. Celkové výdaje na kulturu pokrývají definované kulturní aktivity, včetně nákladů na řízení a správu kultury organizacemi jako je Ministerstvo kultury ČR, NIPOS, a další veřejné instituce v této oblasti, stejně jako organizace zabývající se ochranou autorských práv. Zahrnuty jsou i výdaje na vědecké aktivity související s kulturou.

Kulturní aktivity mohou být poskytovány také neformální (skrytou) formou (různá kulturní „vystoupení“ na frekventovaných místech spojená s očekáváním poplatků od diváků). Výdaje na tyto aktivity by měly být také – zřejmě formou odhadu – zahrnuty do celkových výdajů účtu kultury.

Pokud jsou kulturní aktivity poskytovány bezplatně nebo za ceny pokrývající pouze část nákladů, je třeba je ocenit na úrovni srovnatelných aktivit poskytovaných na trhu za tržní cenu. Není-li to možné, měly by být tyto aktivity oceněny součtem všech na ně vynaložených nákladů. V této souvislosti by měla být vedena evidence rozsahu uvedené „netržní sféry“.

Je vhodné zaznamenat vznik výdajů na bázi předpisu účetní operace tj. v souladu se zásadami (podvojitelného) účetnictví, přičemž účetním obdobím je kalendářní rok. V případě, že údaje vycházejí z daňové evidence vykazujících jednotek (jsou založeny na pokladním účetnictví), převezmou se v souladu s tím, jak byly vykazány. Měla by však být vedena evidence o rozsahu (váze) údajů založených na pokladním účetnictví respondentů. Vždy se jedná o reálné a přímé výdaje, nikoli plánované výdaje a výdaje nepřímé (daňové úlevy apod.).

3.6 Zdroje financování

Zdroji financování kultury rozumíme prostředky související s činností kulturních organizací, které vstupují do kultury zvnějšku v podobě dotací, darů, úvěrů, vstupného, plateb za služby atd. (ať už na provozní činnost či investice) – viz část II. 3.

Zdroje financování kultury pocházejí **z veřejného sektoru** (ústřední a místní vládní instituce), **soukromého sektoru** (domácnosti, finanční a nefinanční instituce, neziskové instituce) a **z mezinárodního prostředí** (nerezidenti).

3.7 Převody

Část výdajů a příjmů v kulturním sektoru nesouvisí přímo s obchodním prodejem či nákupem zboží a služeb, ale vzniká prostřednictvím jednosměrných finančních nebo věcných transferů. Abychom předešli možnému dvojímu započtení finančních prostředků, je důležité tyto převody jasně vymezit a sledovat je samostatně. Pro sestavení účtu kultury je tedy nutné používat konsolidované údaje, které jsou očištěné od interních přesunů peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami.

Převody mohou mít formu účelově vymezených dotací pro tržní aktivity, běžných transferů na kompenzaci ztrát z důvodu nízkých cen nebo kapitálových transferů. Speciální kategorií jsou meziúrovňové převody mezi různými úrovněmi státní správy, které cílí na podporu kultury. Tyto mohou zahrnovat nespecifikované převody, jako jsou podíly na výnosech ze subvencí nebo rozdělení daňových příjmů, které se do účtu kultury nezapočítávají. Naopak, převody ve formě dotací a běžných transferů směřované do kulturních institucí jsou zahrnuty.

3.8 Odvětvový agregátní ukazatel

Jedním z cílů satelitního účtu kultury je propočtení ukazatelů založených na metodách národního účetnictví. S ohledem na disponibilní data o sektoru kultury se jeví jako nejvhodnější pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP)⁹. Vstupní data propočtu vychází z národního účetnictví, konkrétně z tabulky dodávek a užití. Po určitých úpravách lze dojít pomocí údajů o celkových příjmech a výdajích (resp. výnosech a nákladech), výdajích na materiál, energii a služby, souvisejících daních a dotacích k **odhadu hrubé přidané hodnoty a hrubého domácího produktu** vytvořeného v kultuře.

Ze statistiky národních účtů ČSÚ lze získat také údaje o kulturní produkci vytvořené organizacemi s jinou než převažující kulturní činností (např. televizní vysílání poskytovatelů internetových služeb).

⁹ Podle ní se tento ukazatel rovná součtu hrubé přidané hodnoty (zjištěné odpočtem mezispotřeby od hodnoty produkce) a čistých daní, tj. daní z daného odvětví snížených o dotace poskytnuté tomuto odvětví.

3.9 Tvorba nefinančního kapitálu

Faktor času hraje klíčovou roli v průběhu a hodnocení hospodářských procesů. Rozhodnutí s časovým horizontem delším než jeden rok spadají do investiční či kapitálové sféry, zatímco krátkodobá rozhodnutí týkající se každoročního hospodářského výsledku se řadí do provozní sféry. V praxi se investiční aktiva charakterizují nejen délkou použití přesahující jeden rok, ale také minimální pořizovací cenou. Oddělené sledování investičních a provozních procesů je důležité i pro sestavení účtů kultury, i když v počáteční fázi nemusí být hrubá tvorba kapitálu za kulturní oblast plně vyčíslena, včetně vyřazení investičních aktiv a změn zásob, na rozdíl od jednotek s dominantní kulturní činností v národním účetnictví.

K pořízení a reprodukci investičních statků (aktiv) slouží investiční výdaje, které mohou být financovány z běžných (provozních) příjmů, z dotací či úvěrů apod. Obvykle mají formu výdajů na výstavbu, rekonstrukce, modernizace, rozsáhlejší opravy budov či na nové vybavení, pořízení uměleckých děl a sbírek, nákladnějšího software atd.

Ve výše uvedených souvislostech se pro potřeby sestavování účtů kultury **sledují celkové investiční výdaje v členění na:**

- pořízení dlouhodobého majetku (z toho nehmotného)
- pořízení pozemků vč. bezúplatných převodů a dotací
- investiční dotace (dle úrovně řízení státní správy)
- investiční granty a příspěvky (dle základních skupin poskytovatelů – EU, tuzemsko)

3.10 Metodika zpracování ekonomických dat v kultuře

Standardizované tabulky SÚK jsou za jednotlivé oblasti zdrojových dat zpracovávány dle následující metodiky. Layouty standardizovaných tabulek jsou uvedeny v podkapitole č. 3.14.

3.10.1 Veřejné výdaje

Data o veřejných výdajích jsou získávána od NIPOS, který je přebírá ze systému MF ČR. Vycházejí z pokladního plnění závěrečného účtu. Ve spolupráci s NIPOS byly stanoveny paragrafy odvětvového třídění dle rozpočtové skladby, podle kterých se zařazují jednotlivé druhy výdajů do kulturních oblastí (popř. týkají-li se kultury jako celku, tak do neznámé oblasti). Současně byly stanoveny výdajové položky dle druhového třídění rozpočtové skladby, které patří do provozních výdajů, investičních výdajů a mezi transfery, které by měly být, s ohledem na nežádoucí dvojí započítávání, z celkových výdajů vyloučeny, tak aby byly vzaty v úvahu pouze konsolidované výdaje.

V případě oblasti „Správa“ se do zdrojů z veřejných výdajů započítávají výnosy z tzv. transferů (provedených ve prospěch MK, NPÚ, NULK, NIPOS a IU-DÚ). Přitom transfery do NPÚ se odečtou z kulturního dědictví a ostatní transfery z „Neznámé oblasti“. Co se týče úrovně vlády, rozlišují se ústřední vládní instituce (ústřední vláda a fondy – 504 a 505) a místní vládní instituce (tam patří regionální vláda a místní vláda) – viz dále.

3.10.2 Domácnosti

Údaje o výdajích domácností na kulturu z rodinných účtů jsou upraveny dle národního účetnictví a reprezentují finální spotřebu, vyjma spotřeby OSVČ. Vzhledem k jejich agregované povaze je nutné je rozdělit do specifických kulturních oblastí pomocí šetření Kult-MK. Výdaje zahrnují položky jako vstupné, nákupy suvenýrů, knih, poplatky za média a další kulturně související náklady. Vzhledem k charakteru dat dochází k odhadům hodnot:

- Drobné zboží kulturní spotřeby (09.3.1.2): 70 % se zahrnuje do kultury, rozděleno rovným dílem mezi kulturní dědictví a výtvarné umění.
- Kulturní služby (09.4.2.0): Vstupné pro památky, muzea, galerie, knihovny, archivy, divadla, festivaly a hudební soubory podle šetření Kult-MK.
- Muzea, zoo a podobná zařízení (09.4.2.1): Až 95 % výdajů směřuje do těchto zařízení.
- Knihovny: 95 % příjmů od veřejnosti za hlavní činnost.
- Archivy: 1,72 % celkových příjmů podle šetření NIPOS.
- Kina: Polovina tržeb z vstupného je zařazena do audiovizuální a interaktivní techniky.
- Kulturní a zábavní služby jinde neuvedené (09.4.2.1): 75 % výdajů rozděleno na kult. dědictví a scénické umění (1/5), výtvarné umění (2/5) a audio (1/5).
- Umělecká řemesla: Předpokládá se, že 1/2 tržeb je přímý prodej domácnostem.
- Vzdělávání nedefinované stupněm: 22,5 % výdajů směřuje do uměleckých škol.
- Poradenské, administrativní a jiné služby: 2,52 % na inzerci, 0,19 % na překladatelské služby, 3,1 % na služby architektů a bytových návrhářů.
- Koncesionářské poplatky: Údaje získané z výročních zpráv ČR a ČT.
- Správa a podpora kulturní činnosti: 10 % rozdílu mezi výnosy bez transferů a transfery, s 90:10 rozdělením mezi podniky a domácnosti.
- Výnosy Ministerstva kultury: Údaje získané z výsledovky příslušných institucí.
- Organizace ochrany autorských práv: Příjmy od domácností odhadnuté podle zpráv o hospodaření.

3.10.3 Příjmy a výdaje dle oblasti a dle poskytovatelů

Data pochází z výkazů řady KULT NIPOS, ČSÚ, SBS a NI a jsou doplněna informacemi z dalších šetření (například archivy, umělecká řemesla, folklórní soubory) a administrativních zdrojů, jako jsou ekonomické údaje o Ministerstvu kultury a jeho příspěvkových organizacích. Výsledky jsou prezentovány ve standardizovaných tabulkách. Údaje z různých zdrojů jsou agregovány podle kódů

NACE do mikroekonomické tabulky, kde u maloobchodních činností nejsou odečítány náklady na zboží.

Pokud jde o mzdové údaje, které jsou ve výkazech Kult-MK 7 a 8 -01 zaznamenány pouze pro oblast vysílání, zatímco počty zaměstnanců jsou dostupné i pro celkový počet, je třeba doplnit mzdové náklady odpovídající rozdílu mezi celkovým počtem zaměstnanců a těmi ve vysílání. Tento úkol se provádí pomocí dat o počtu zaměstnanců a mzdách z šetření SBS (pro NACE 60.10 a 60.20) nebo šetření NI.

Dále je nutné provést úpravy pro NACE 58.11, 13 a 14 (vydavatelství), kde obvykle existují rozdíly mezi údaji zjištěnými šetřením SBS a KULT, zejména v počtech pracovníků, výnosech a nákladech. V těchto případech je vhodné upřednostnit úplnější (vyšší) údaje.

3.10.4 Makroekonomické ukazatele – Tab. č.5

Výpočet vychází z makroekonomické tabulky (standardizovaná tab. č. 5), do které se přenáší výnosy z šetření KULT, SBS, NI a správních výdajů Ministerstva kultury a jeho příspěvkových organizací. Pro NACE 47 se z výnosů odečítají náklady na prodané zboží a vypočítává se podíl výnosů dané třídy na výnosech celého oddílu (2 místa NACE). Z této relace se odvozuje podíl produkce oddílu připadající na danou NACE. V případě nekonzistencí dat mezi KULT a SBS, jako například u NACE 90 a 91, se mohou využít alternativní ukazatele, jako počet pojištěnců nebo relace mezispotřeby k produkci a spotřeby materiálu, energie a služeb k výnosům jednotlivých NACE.

Existuje „podhodnocení“ dat ze SBS oproti datům z KULT, což vyžaduje úpravy v postupu, například při propočtech produkce a mezispotřeby z údajů SBS místo úplnějších dat KULT. Speciální přístup se vyžaduje zejména u správy (84.11 – Ministerstvo kultury a jeho resort), kde se vychází z běžných výdajů (podklad od NIPOS), které se považují za výnosy, a produkce se propočítá podle relace výnosů všech kulturních oddílů NACE k celkové produkci těchto oddílů. Mezispotřeba se vypočítá z relace mezispotřeby k produkci. Výnosy odd. 84 jsou ve výsledcích SBS často podhodnoceny, stejně tak u odd. 94, kde se u organizací podpory kultury také uplatňují nepřímé propočtové postupy.

3.10.5 Ostatní tabulky

Data do ostatních tabulek se doplňují ze zdrojové, mikroekonomické či makroekonomické tabulky popř. z dat NIPOSu (tab. č. 12 a 13). Výjimkou je tab. č. 9 o zahraničním obchodu s kulturními službami a zbožím. Data pro tuto tabulku jsou získávána od příslušného útvaru statistiky zahraničního obchodu ČSÚ.

3.10.6 Metodika výpočtu některých ukazatelů

Míra soběstačnosti (tab. č. 9) je od roku 2025 (ref. rok 2023) počítána jako podíl příjmů z vlastních činností k celkovým příjmům a vyjadřuje především míru nezávislosti na dotacích veřejných rozpočtů a jiných podobných zdrojích. Vedle míry soběstačnosti v tab. č. 10 je počítána původní metodou, tj. odlišně jako od jedné odečtený podíl provozních dotací k celkovým výnosům kultury jako celku. Od roku 2026 (ref. rok 2024) bude metoda výpočtu sjednocena s tab. č. 9.

Zisková marže (tab. č. 9) je počítána jako podíl zisku po zdanění k příjmům z vlastní činnosti a vyjadřuje schopnost sektorů, institucí nebo oblastí generovat zisk z vlastní činnosti bez zohlednění dotací.

3.11 Zaměstnanost v kultuře

Pro vyjádření významu kultury, její důležitosti v ekonomice a dále také efektivnosti a produktivity v ní vynakládané práce a dalších ekonomických zdrojů, má nemalý význam sledování zaměstnanosti v tomto sektoru. Je založeno zejména na mezinárodní klasifikaci zaměstnání ISCO (International Standard Classification of Occupations).

V porovnání s jinými odvětvími má měření zaměstnanosti v kultuře určitá specifika. Zaměstnání v kultuře má relativně častěji formu částečného úvazku nebo dohod mimo hlavní pracovní poměr. V kultuře je aktivní také nemalý počet dobrovolných¹⁰ pracovníků pracujících bez nároku na odměnu.

Dále je nutné zohlednit, že i v „ne-kulturních“ institucích či firmách mohou být prováděna povolání odpovídající kulturním aktivitám (např. knihovník v knihovně průmyslového podniku) a naopak v „kulturní“ instituci může být prováděno „ne-kulturní“ povolání (např. sekretářka v divadle či uklízečka v kině).

Konkrétní vymezení zaměstnanosti v rámci kulturních ekonomických činností, zohledňující uvedená specifika kulturní oblasti, poskytuje materiál vzniklý jako výstup z projektu Eurostatu ESSnet Culture¹¹ v roce 2011. V souladu s metodikou projektu ESSnet Culture a také se současnou metodikou Eurostatu jsou do výpočtu zaměstnanosti v kultuře zařazena všechna povolání (tj. jak „kulturního“, tak „ne-kulturního“ charakteru) prováděná v rámci ekonomických subjektů s převažující ekonomickou činností v oblasti kultury a také „kulturní“ povolání prováděná v rámci „ne-kulturních“ ekonomických činností, tj. ekonomickými subjekty, jejichž převažující ekonomická činnost neleží v oblasti kultury.

Označíme-li si „kulturní“ povolání prováděná v rámci „kulturní“ ekonomické činnosti písmenem A, „ne-kulturní“ povolání prováděná v rámci „kulturní“ ekonomické činnosti

10 Nemalý rozsah a společenský přínos má i zapojení na dobrovolné bázi (například organizační a logistická pomoc při pořádání kulturních akcí) a konečně i činnost těch, kteří aktivně tvoří kulturní statky nebo služby jako svého „koníčka“ (amatérská tvorba).

11 Veřejně dostupný je Final Report z roku 2012, který je ke stažení zde:
http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

písmenem B a „kulturní“ povolání prováděná v rámci „ne-kulturní“ ekonomické činnosti písmenem C, pak by hledaná zaměstnanost v kultuře odpovídala součtu $(A + B) + C$. Do kultury by pak nespádala pouze „ne-kulturní“ povolání prováděná v rámci „ne-kulturních“ ekonomických činností označená jako D.

Takto vymezené oblasti zaměstnanosti v kultuře znázorňuje níže uvedené schéma:

Tabulka 1 Schéma výpočtu zaměstnanosti v kultuře

	„Kulturní“ ekonomické činnosti (podle NACE)	„Ne-kulturní“ ekonomické činnosti (podle NACE)
Povolání „kulturního“ charakteru (podle ISCO)	A	B
Povolání „ne-kulturního“ charakteru (podle ISCO)	C	D

Satelitní účet kultury pak sleduje celkovou zaměstnanost v kultuře dvěma způsoby (viz Tab. č. 5 v příloze):

- a) prostřednictvím **výkaznictví NIPOS a ČSÚ** a dalších zdrojů sleduje celkový počet zaměstnanců (přepočtený stav) v organizacích s převažující kulturní činností $(A + C)$ a z toho dále odborné zaměstnance a dobrovolné pracovníky
- b) prostřednictvím **Výběrového šetření pracovních sil** sleduje počet zaměstnaných osob¹² v organizacích s převažující kulturní činností a počet zaměstnaných osob vykonávajících zaměstnání kulturního charakteru v organizacích s převažující „ne-kulturní“ činností $(A + B + C)$; z toho dále pak zaměstnance a podnikatele⁸, popř. i jejich vypomáhající rodinné příslušníky

První postup má výhodu ve vysoké kvalitě, resp. reprezentativnosti datových zdrojů a to zejména dat pocházejících z výkazů Kult-MK. Ta jsou schopna obsáhnout některé oblasti vyčerpávajícím způsobem, zejména v oblasti tradičního umění přinášejí ucelený přehled. Zmíněné datové zdroje však vzhledem ke svému účelu nepokrývají kulturní povolání prováděná v rámci „ne-kulturních“ ekonomických činností (výkazy jsou rozesílané pouze do kulturních organizací) stejně jako nedokážou v plné míře zachytit rozdílný typ pracovního zapojení (pracující na dohody o pracovní činnosti, podnikatelé a pomáhající rodinní příslušníci) a postihují tak pouze určitou část celkové „pracovní síly“ uplatněné v kultuře.

¹² Za zaměstnané se považují všechny osoby patnáctileté a starší, obvykle bydlící na sledovaném území, které v průběhu referenčního týdne pracovaly alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, nebo sice nebyly v práci, ale měly formální vztah k zaměstnání; hlavním kritériem pro zařazení mezi zaměstnané je tedy vyvíjení jakékoliv odměňované pracovní aktivity.

Druhý postup umožňuje sledovat zaměstnanost v kultuře v její plné šíři (s vědomím omezení spojených s použitým datovým zdrojem) stejně jako rozlišit typ pracovního zapojení (s výjimkou dobrovolné práce). Ke sledování zaměstnanosti pouze v určitém úzce vymezeném sektoru, v tomto případě kultuře, je však zapotřebí použít velmi podrobné členění kategorií klasifikace ISCO. Takto získaná data vzhledem k příliš velké podrobnosti potřebných údajů je vhodné interpretovat spíše v rámci kultury jako celku než v jednotlivých kulturních oblastech.

Co se týče výčtu povolání definovaných podle klasifikace ISCO, která by měla být z pohledu svého významu středem pozornosti, lze vyjít ze základního členění druhů kulturních aktivit dle funkce, kterou zabezpečují (tvorba, ochrana, předvádění, šíření, obchod/odbyt a vzdělávání). V některých případech však není snadné přesně vymezit kulturní povolání. Problém všech rozšířených mezinárodních klasifikací obecně používaných pro zachycení oblasti kultury spočívá v tom, že nejsou pro tuto oblast primárně určené a některé „kulturní“ kategorie nejsou oddělitelné od těch „ne-kulturních“. To je také problém klasifikace ISCO.

Výčet konkrétních povolání, převzatý z vymezení v projektu ESSnet Culture (str. 144 – 145) a upravený pro národní potřeby uvádí níže uvedená tabulka.

Tabulka 2 Seznam povolání v oblasti kultury podle klasifikace ISCO

Kód ISCO	Popis povolání
2161	Stavební architekti
2162	Zahradní a krajinní architekti
2163	Průmysloví a produktoví designéři, módní návrháři
2166	Grafici a výtvarníci v multimédiích
2354	Lektoři hudby
2355	Lektoři umění
2621	Specialisté archiváři, kurátoři a správci památkových objektů
2622	Specialisté v knihovnách a v příbuzných oblastech
2641	Spisovatelé a příbuzní pracovníci
2642	Redaktoři, novináři a příbuzní pracovníci
2643	Překladaelé, tlumočníci a jazykovědci
2651	Výtvarní umělci
2652	Hudebníci, zpěváci a skladatelé
2653	Tanečníci a choreografové
2654	Režiséři, dramaturgové, produkční a příbuzní specialisté
2655	Herci
2656	Moderátoři v rozhlasu, televizi a ostatní moderátoři
2659	Výkonní umělci a příbuzní specialisté jinde neuvedení
3431	Fotografové
3432	Aranžéři a příbuzní pracovníci
3433	Konzervátoři, restaurátoři a preparátoři a příbuzní pracovníci v galeriích, muzeích a knihovnách
3435	Ostatní odborní pracovníci v oblasti umění a kultury
3521	Technici v oblasti vysílání a audiovizuálních záznamů
4411	Knihovníci
4415	Pracovníci evidence dat a archivů
7313	Klenotníci, zlatníci a šperkaři
7314	Keramici a pracovníci v příbuzných oborech
7315	Skláři, brusiči skla, výrobci bižuterie a skleněných ozdob
7316	Malíři, rytci a příbuzní pracovníci pro zdobení skla, keramiky, kovu, dřeva a jiných materiálů
7317	Tradiční zpracovatelé dřeva, proutí a příbuzných materiálů
7318	Tradiční zpracovatelé textilu, kůží a příbuzných materiálů
7319	Pracovníci v oblasti uměleckých a tradičních řemesel jinde neuvedení
7532	Modeláři oděvů, střihači a příbuzní pracovníci

3.12 Zahraniční obchod v oblasti kultury

Zatímco zboží v oblasti kultury je v současné době na evropské úrovni v rámci existujících klasifikací a nomenklatur používaných ve statistice zahraničního obchodu jednoznačně

vymezené, pro služby v oblasti kultury zatím neexistuje jednoznačná definice. V oblasti zboží i služeb jsou pro účely SÚK zohledněna také národní specifika.

3.12.1 Zahraniční obchod se zbožím v oblasti kultury

Níže uvedený navržený seznam zboží v oblasti kultury použitý pro statistiku zahraničního obchodu je založen na Kombinované nomenklatuře Evropské unie z roku 2015, která vychází z Harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží Světové celní organizace. Tato nomenklatura je široce používaná i pro mezinárodní klasifikaci zboží v zahraničním obchodu. Harmonizovaný systém klasifikuje zboží podle jeho pozorovatelných fyzických vlastností, nikoli podle kulturní hodnoty nebo jiných podobných kritérií. Podchycuje jen hmotné zboží vykázané v celním prohlášení při přechodu hranice.

Údaje podle Kombinované nomenklatury jsou za Českou republiku dostupná v Databázi zahraničního obchodu ¹³, jež zahrnuje data založená na přeshraničním pojetí zahraničního obchodu. Tyto údaje jsou sice mezinárodně srovnatelné a mohou sloužit jako indikátor vývoje hodnoty obchodu, ale nezohledňují faktickou změnu vlastnictví. Tu naopak zohledňuje národní pojetí zahraničního obchodu. Podrobnější údaje o metodice zahraničního obchodu naleznete na webových stránkách ČSÚ ¹⁴.

Výběr konkrétních kódů zboží v oblasti kultury není v případě zahraničního obchodu v oblasti zboží omezen pouze metodikou ESSnet Culture. Zahraniční obchod nebyl hlavním předmětem zájmu při tvorbě této metodiky a je zmíněn pouze okrajově při definování klíčových ekonomických indikátorů a také v závěru textu formou seznamu vybraných kódů podle Kombinované nomenklatury bez podrobnějšího komentáře. Vybrané kódy navíc přímo nenavazují na kulturní oblast vymezenou TF1 prostřednictvím ekonomických činností a jejich funkcí.

Při výběru kódů jsou vzhledem k těmto skutečnostem zohledněny také současné záměry Eurostatu v oblasti zahraničního obchodu a dále pak specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury (NÚLK). Do výběru jsou tak zařazeny např. hudební nástroje (kapitola 92 v celním sazebníku) i přesto, že samotná ekonomická činnost výroby hudebních nástrojů (NACE 32.20) je považována pouze za související oblast a do výpočtů ostatních ekonomických ukazatelů (zaměstnanost, výkonnost podniků apod.) v SÚK nevstupuje. Hudební nástroje jsou zařazeny do zahraničního obchodu nejen v již zmíněném seznamu vybraných kódů v dokumentu ESSnet Culture a v současných metodických materiálech Eurostatu¹⁵, ale jsou považovány podle NÚLK v některých případech za produkty uměleckých řemesel. Ve výstupní tabulce pro oblast zahraničního obchodu v kultuře (Tab. 9) jsou hudební nástroje souhrnně zařazeny do oblasti interpretačního umění.

13 Více info viz <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>:

14 Více Info viz <https://www.czso.cz/csu/czso/zo>

15 Seznam aktualizovaný v lednu roku 2018 je k dispozici zde:
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/cult_trd_go_esms_an2.pdf

Kulturní zboží je pro účely statistiky zahraničního obchodu rozděleno do následujících šesti hlavních oblastí zboží:

- Výtvarné umění
- Audiovizuální a interaktivní média
- Periodický a neperiodický tisk
- Architektura
- Kulturní dědictví
- Interpretační umění

Tabulka 3 Seznam zboží v oblasti kultury podle Kombinované nomenklatury z roku 2017

Kód	Oblast / popis zboží
Výtvarné umění	
37050010	Fotografické desky a filmy, exponované a vyvolané, pro ofsetovou produkci
37050090	Fotografické desky a filmy, exponované a vyvolané, ostatní
43031090	Oděvy a oděvní doplňky z kožešin (...)
44160000	Sudy, džbery, kádě, nádrže, vědra (...)
44185000	Šindele (shingles a shakes) ze dřeva
44201011	Sošky a jiné ozdobné předměty, z tropického dřeva (...)
44201019	Sošky a jiné ozdobné předměty ze dřeva (...)
44209091	Skříňky a pouzdra na klenoty nebo přibory, z tropického dřeva (...)
44209099	Skříňky a pouzdra na klenoty nebo přibory bez z tropického dřeva (...)
46012110	Rohože, slaměné rohožky a košatiny z bambusu - z pletenců (...)
46012190	Ostatní slaměné rohožky a košatiny z bambusu (...)
46012210	Rohože, slaměné rohožky a košatiny ze španělského rákosu, z pletenců (...)
46012290	Ostatní slaměné rohožky a košatiny ze španělského rákosu (...)
46012910	Rohože, slaměné rohožky a košatiny z rostlinných materiálů, z pletenců (...)
46012990	Ostatní slaměné rohožky a košatiny z rostlinných materiálů (...)
46021100	Košikářské, proutěné a jiné výrobky, vyrobené z bambus. pletacích materiálů (...)
46021200	Košikářské, proutěné a jiné výrobky, vyrobené z plet. materiálů ze španělského rákosu (...)
46021910	Slaměné obaly na láhve nebo z rostlinných pletacích materiálů (...)
46021990	Ostatní košíkářské, proutěné aj. výrobky, z rostlin. pletacích materiálů (...)
46029000	Košikářské, proutěné a jiné výrobky, vyrobené z ne-rostl. pletacích materiálů (...)
49119100	Obrazy, tištěné obrazy a fotografie j.n.
56081120	Zcela zhotovené rybářské sítě z motouzů, šňůr, provazů nebo lan
56090000	Výrobky z nití, pásků nebo podobných tvarů (...)
57021000	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, tkané, avšak nevšívané ani nepovločované, též zcela zhotovené (...)
57022000	Podlahové krytiny z kokosových vláken (...)

57023110	Axminsterské koberce, z vlny nebo jemných zvířecích chlupů, s vlasovým povrchem, ne zcela zhotovené
57023180	Ostatní koberce a jiné textilní podlahové krytiny (...)
57023210	Axminsterské koberce, z chemických textilních materiálů (...)
57023290	Ostatní koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z chemických textilních materiálů (...)
57023900	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z ostat. textilních materiálů (...)
57024110	Axminsterské koberce, z vlny nebo jemných zvířecích chlupů, tkané, zcela zhotovené
57024190	Ostatní koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z vlny/jemných zvířecích chlupů, tkané, zcela zhotovené
57024210	Axminsterské koberce, z chemických textilních materiálů, tkané, zcela zhotovené
57024290	Ostatní koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z chemických textilních materiálů, zcela zhotovené
57024900	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z ostat. textilních materiálů, zcela zhotovené
57025010	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z vlny nebo jemných zvířecích chlupů, bez vlas. povrchu, ne zcela zhot. (...)
57025031	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z polypropylenu (...)
57025039	Ostatní koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z chem. textilních materiálů, bez vlas. povrchu, ne zcela zhot. (...)
57025090	Koberce a jiné text. podlahové krytiny, z ost. textilních materiálů (...)
57029100	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z vlny nebo jemných zvířecích chlupů. bez vlas. povrchu, zcela zhotovené
57029210	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z polypropylenu (...)
57029290	Koberce a jiné textilní podlahové krytiny, z chemických textilních materiálů (...)
57029900	Koberce a jiné text. podlahové krytiny, z ost. textilních materiálů (...)
58050000	Ručně tkané tapiserie typu Goblen, Flanderský goblen, Aubusson, Beauvais a podobné (...)
58101010	Výšivky bez viditelného podkladu, v metráži, v pásech nebo v motivech (...)
58101090	Ostatní výšivky bez viditelného podkladu, v metráži, v pásech nebo v motivech (...)
58109110	Výšivky z bavlny, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě > 17,50 € (...)
58109190	Výšivky z bavlny, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě ≤ 17, 50 € (...)
58109210	Výšivky z chemických vláken, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě > 17,50 € (...)
58109290	Výšivky z chemických vláken, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě ≤ 17, 50 € (...)
58109910	Výšivky z ostatních textilních materiálů, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě > 17,50 € (...)
58109990	Výšivky z ostatních textilních materiálů, v metráži, v pásech nebo v motivech, v hodnotě ≤ 17, 50 € (...)
60024000	Pletené nebo háčkové textilie o šířce ≤ 30 cm, obsahující ≥ 5 % hmot.elastom nití (...)

60029000	Pletené nebo háčkové textilie o šířce ≤ 30 cm, obsah. ≥ 5 % hmot. elastom nití (...)
60031000	Pletené nebo háčkové textilie z vlny nebo jemných zvířecích chlupů, o šířce ≤ 30 cm (...)
60032000	Pletené nebo háčkové textilie z bavlny, o šířce ≤ 30 cm (...)
60033010	Rašlová krajka ze syntetických vláken, o šířce ≤ 30 cm (...)
60033090	Pletené/háčkové textilie ze syntet. vláken, o šířce ≤ 30 cm (...)
60034000	Pletené nebo háčkové textilie z umělých vláken, o šířce ≤ 30 cm (...)
60039000	Pletené nebo háčkové textilie o šířce ≤ 30 cm (...)
60041000	Pletené nebo háčkové textilie o šířce > 30 cm, obsahující ≥ 5 % hmot. elastom nití
60049000	Ostatní pletené nebo háčkové textilie o šířce > 30 cm, obsahující ≥ 5 % hmot. elastom nití
68010000	Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (...)
68021000	Dlaždice, kostky a podobné výrobky (...)
68030010	Střešní nebo nástěnné břidlice
68030090	Opracovaná přírodní břidlice a výrobky z břidlice, ne: střešní, nástěnná (...)
68041000	Mlýnské kameny a brusné kameny používané k mletí (...)
93070000	Meče, kordy, tesáky, bodáky, kopí a podobné sečné a bodné zbraně (...)
94014000	Sedadla, proměnitelná v lůžka (...)
94038100	Nábytek z bambusu nebo španělského rákosu (...)
97011000	Obrazy, malby a kresby zhotovené zcela ručně (...)
97019000	Koláže a podobné obrázky
97020000	Původní rytiny, původní tisky a původní litografie
97030000	Původní díla výtvarného modelářství a původní sochařská díla (...)
Audiovizuální a interaktivní média	
37061020	Kinematografické filmy pozitivní, exponované a vyvolané o šířce 35 mm nebo větší, obsahující pouze zvukový záznam (...)
37061099	Ostatní kinematografické filmy pozitivní, exponované a vyvolané o šířce 35 mm nebo větší (...)
37069052	Ostatní kinematografické filmy pozitivní, exponované a vyvolané obsahující pouze zvukový záznam (...)
37069091	Ostatní kinematografické filmy pozitivní, exponované a vyvolané o šířce menší než 10 mm (...)
37069099	Ostatní kinematografické filmy pozitivní, exponované a vyvolané o šířce 10 mm nebo větší (...)
85232919	Magnetické pásky a magnetické disky, nahrané
85232990	Magnetická média, pro reprodukci zvuku nebo obrazu (...)
85234910	Digitální víceúčelové disky (DVD), nahrané
85234920	Disky pro laserové snímací systémy, nahrané (kromě DVD)
85238090	Média, nahraná včetně matric a galvanických otisků pro výrobu disků (...)
Periodický a neperiodický tisk	
49011000	Tištěné knihy, brožury, letáky a podobné tiskoviny, v jednotlivých listech (...)
49019100	Slovníky a encyklopedie, též v pořadačové úpravě
49019900	Tištěné knihy, brožury, letáky a podobné tiskoviny kromě těch v jednotlivých listech (...)

49021000	Noviny, časopisy a periodika, též ilustrované nebo obsahující inzerci, vycházející nejméně čtyřikrát týdně
49029000	Ostatní noviny, časopisy a periodika, též ilustrované nebo obsahující inzerci
49030000	Obrázkové knihy, předlohy ke kreslení nebo omalovánky, pro děti
49030000	Obrázkové knihy, předlohy ke kreslení nebo omalovánky, pro děti
49040000	Hudebniny (noty), tištěné nebo ručně psané, též vázané nebo ilustrované
49051000	Glóbusy, potištěné (kromě plastických)
49059100	Kartografické výrobky všech druhů, včetně atlasů, nástěnných map - glóbusy (...)
49059900	Ostatní kartografické výrobky všech druhů, včetně atlasů, nástěnných map (...)

Architektura

49060000	Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní, topografické nebo podobné účely (...)
----------	---

Kulturní dědictví

71181000	Mince (kromě mincí které jsou zákonným platidlem a zlatých mincí)
97040000	Poštovní nebo kolkové známky, kolky, otisky poštovních razítek (...)
97050000	Sbírky a sběratelské předměty zoologické, botanické, mineralogické ...
97060000	Starožitnosti starší sta let

Interpretační umění

92011010	Pianina, nová
92011090	Pianina, použitá
92012000	Křídla (klavíry)
92019000	Cembala a jiné strunné nástroje s klaviaturou (kromě klavírů a pianin)
92021010	Housle
92021090	Smyčcové strunné hudební nástroje (kromě houslí)
92029030	Kytary
92029080	Strunné hudební nástroje, například harfy (...)
92051000	Dechové nástroje žesťové
92059010	Tahací harmoniky a podobné nástroje
92059030	Foukací harmoniky
92059050	Píšťalové varhany s klaviaturou; harmonia a podobné nástroje (...)
92059090	Dechové hudební nástroje (...)
92060000	Bicí hudební nástroje, například bubny, bubínky, xylofony, činely (...)
92071010	Varhany, jejichž zvuk je vydáván, nebo musí být zesilován (...)
92071030	Digitální klavíry
92071050	Syntetizátory
92071080	Klávesové hudební nástroje, jejichž zvuk je vydáván (...)
92079010	Kytary, jejichž zvuk je vydáván, nebo musí být zesilován (...)
92079090	Tahací harmoniky a jiné hudební nástroje, jejichž zvuk je vydáván (...)
92081000	Hrací skříňky
92089000	Orchestriony, kolovrátky, umělé zpěvní ptáci, hrací pily (...)
92099100	Části, součásti a příslušenství klavírů a pianin (...)
92099200	Části, součásti a příslušenství strunných hudebních nástrojů (...)
92099400	Části, součásti a příslušenství hudebních nástrojů (...)

92099920	Části, součásti a příslušenství hudebních nástrojů (...)
92099940	Metronomy a ladičky
92099950	Mechanismy pro hrací skřínky
92099970	Části, součásti a příslušenství, například karty, kotouče (...)

3.12.2 Zahraniční obchod se službami v oblasti kultury

Statistiku o zahraničním obchodu se zbožím je pro získání úplnější představy o kulturních tocích třeba doplnit o údaje o kulturních službách. Stejně jako v předchozím případě není pro oblast služeb k dispozici podrobné vymezení v reportu ESSnet Culture. Vymezení konkrétních služeb podle klasifikace EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification) lze nalézt v dokumentech organizace UNESCO *Framework for Culture Statistics* (str. 38–39)¹⁶ a *The Globalisation of Cultural Trade: A Shift in Consumption* (str. 66-67)¹⁷. Nutno však podotknout, že se zde nachází také služby, které svou podstatou nespadají do evropského vymezení statistiky kultury (např. počítačové služby a software). Revizi tohoto seznamu v současné době provádí Eurostat a v souladu s těmito záměry je upraven také seznam konkrétních kódů použitý pro účely SÚK.¹⁸

Seznam kulturních služeb pro účely SÚK vychází, jak již bylo řečeno výše, z klasifikace EBOPS (verze z roku 2010 použitá v Manuálu k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí - BPM6). Tyto služby jsou však pro účely SÚK dále děleny prostřednictvím jednotlivých položek číselníku služeb¹⁹ používaného od roku 2011 v rámci výběrového šetření ČSÚ ZO 1-04 o dovozu a vývozu služeb. Struktura číselníku tohoto šetření vychází z klasifikace produkce CZ-CPA (Classification of Products by Activity) a díky jeho větší podrobnosti je možné přiřadit služby do jednotlivých kulturních oblastí v souladu s vymezením ekonomických činností. Konkrétní kódy tohoto číselníku služeb však není možné uvést vzhledem k citlivosti některých dat, které by pak z údajů publikovaných v SÚK bylo možné získat.

Kulturní služby jsou pro účely statistiky zahraničního obchodu rozděleny do následujících 7 hlavních kategorií:

- Audiovizuální a interaktivní média

16 Kompletní znění tohoto materiálu je k dispozici zde:

<http://www.uis.unesco.org/culture/Documents/framework-cultural-statistics-culture-2009-en.pdf>

17 Kompletní znění tohoto materiálu je k dispozici zde:

http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/the-globalisation-of-cultural-trade-a-shift-in-consumption-international-flows-of-cultural-goods-services-2004-2013-en_0.pdf

18 Aktuální seznam kulturních služeb, který bude Eurostat používat pro analýzu evropského zahraničního obchodu v roce 2017, byl projednán na zasedání pracovní skupiny Working Group on Culture Statistics v listopadu 2016, výchozí dokument tohoto jednání je k dispozici zde:

<https://circabc.europa.eu/sd/a/aad8a703-b668-4050-ba41-3e2e41ea1a1b/WG%20Culture%202016-10b-Trade%20in%20services.pdf>

19 Použitý číselník pochází z metodické příručky pro statistické zjišťování dovozu a vývozu služeb v roce 2016 dostupné zde: https://www.czso.cz/csu/czso/zo_se_sluzbami

- Periodický a neperiodický tisk
- Reklama
- Architektura
- Vizuální umění
- Interpretační umění
- Kulturní dědictví

Tabulka 4 Seznam služeb v oblasti kultury podle klasifikace EBOPS 2010

Kód	Oblast / popis zboží
Audiovizuální a interaktivní média	
SH41	Licence na reprodukci/distribuci audiovizuálních děl (Licences to reproduce and/or distribute audio-visual products)
SK11	Audiovizuální služby (<i>Audio-visual services</i>) Zejména pak služby týkající se tvorby programů a poplatků za použití audiovizuálních děl
Periodický a neperiodický tisk	
SI31	Služby zpravodajských agentur (<i>News agency services</i>)
SI32	Služby v oblasti reklamy, výzkumu trhu a veřejného mínění (Advertising, market research, and public opinion polling services)
SJ35	zejména pak poskytování online služeb Ostatní podnikatelské služby (<i>Other business services n.i.e.</i>) zejména pak vydavatelské a překladatelské služby
Reklama	
SI32	Služby v oblasti reklamy, výzkumu trhu a veřejného mínění (Advertising, market research, and public opinion polling services) zejména pak služby týkající se reklamy
Architektura	
SJ 31	Architektonické, inženýrské, vědecké a jiné technické služby (Architectural, engineering, scientific, and other technical services)
Vizuální umění	
SJ 35	Ostatní podnikatelské služby (<i>Other business services n.i.e.</i>) zejména pak fotografické a návrhářské služby
SK11	Audiovizuální služby (<i>Audio-visual services</i>) zejména pak služby v oblasti umělecké tvorby
Interpretační umění	
SK12	Umělecké služby (Artistic related services)
SK23	Služby v oblasti kulturního dědictví a rekreace (<i>Heritage and recreational services</i>) zejména pak služby související se scénickým uměním a provozem kulturních zařízení
Kulturní dědictví	

SK23	Služby v oblasti kulturního dědictví a rekreace (<i>Heritage and recreational services</i>) zejména pak služby související s činností archivů, muzeí či knihoven
------	--

3.12.3 Údaje využívané pro účet kultury

Údaje publikované za ČR ze zdrojů ČSÚ jsou pro oblast služeb k dispozici v podrobnějším členění v porovnání s údaji, které jsou k dispozici z databáze Eurostatu, a to v důsledku podrobnějšího vymezení těchto služeb v rámci výkaznictví ČSÚ v porovnání s údaji vyžadovanými od členských zemí EU pro potřeby evropského srovnání.

Pro potřeby sestavení účtů kultury se bude sledovat celkový vývoz a dovoz v členění dle:

- definovaných oblastí zboží či služeb (podle kódů zboží či kódů služeb)
- významných geografických oblastí (např. EU, ostatní evropské země, USA, zbytek světa)

3.13 Zdroje dat

Jedním z největších problémů při sestavování účtu kultury je získávání relevantních dat. Stejně jako u klasifikace zaměstnání, i další klasifikace často nejsou přímo zaměřené na kulturu, a je nutné data sekundárně agregovat do požadovaných skupin. Klasifikace často přesněji popisují tradiční odvětví než služby, které se rychle mění v důsledku technologického a tržního vývoje.

Dalším významným problémem je finanční a časová náročnost statistických šetření, která omezuje rozsah výběrových souborů. Výsledky z těchto šetření jsou spolehlivé pouze na úrovni druhého až třetího místa dané klasifikace, zatímco pro potřeby agregace dat v kultuře by byla vhodná detailnější úroveň.

Tyto obtíže mohou vést k používání nekonzistentních údajů z různých zdrojů, nutnosti provádění terénních průzkumů nebo k odhadům některých dat. Proto je důležité, aby byla zjištění v účtech kultury doprovázena metodickými poznámkami a vysvětleními. Zdroje informací jsou různorodé a zahrnují jak administrativní data, tak údaje ze statistických zjišťování. V prvním případě připadají v úvahu údaje o čerpání veřejných rozpočtů na různých úrovních řízení, agregovaná data z daňových přiznání a dále informace z různých registrů či od profesních, oborových apod. svazů či sdružení. Využitelná statistická zjišťování mohou být v zásadě prováděna v podnikové sféře (statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS) či v domácnostech (zjišťování ČSÚ jako jsou výběrové šetření pracovních sil – VŠPS, rodinné účty, šetření o vzdělávání dospělých – AES, šetření využití volného času – TUS a popř. jiná).

Níže uvedená tabulka poskytuje příklady ukazatelů ekonomického významu či přínosu kultury v rámci celé ekonomiky, které by po zavedení účtu kultury bylo možno naplňovat, způsobu jejich vyjádření a zdrojů využitelných dat.

Ukazatel	Způsob zjišťování	Zdroj dat
Rozsah ekonomických aktivit v kulturním sektoru ekonomiky (viz odst. II. 6)	- Hrubá přidaná hodnota; - Podíl přidané hodnoty v kultuře na HDP	- Roční stat. podniková zjišťování ČSÚ; - Národní účetnictví
- Zaměstnanost; - Průměrná mzda; - Dobrovolné pracovní zapojení	- Počet zaměstnanců (přepočtený), - Počet pracujících - Podíl kultury na celkové zaměstnanosti - Relace průměrné mzdy k průměrné mzdě v ekonomice - Podíl počtu dobrovolníků na celkovém počtu zaměstnanců	- Roční stat. podniková zjišťování ČSÚ a NIPOS - VŠPS - Roční statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS - Výkazy Kult-MK
Počet kulturních podniků a institucí	- Počet jednotek dle velikosti (počet zaměstnanců, výše tržeb) - Podíl z celkového počtu jednotek v ekonomice dle zaměstnanců a tržeb	- Roční podniková zjišťování ČSÚ a NIPOS (Kult-MK) - Obchodní a živnost. rejstřík
Organizační změny v kultuře	- Počet OSVČ v kultuře a jeho podíl na celkovém počtu OSVČ - Míra zahájení podnikání (počet nových podniků na 10 tis. obyvatel)	- Obchodní a živnost. rejstřík - LFS (VŠPS) - Demografická data
Investice v kultuře (nefinanční)	- Objem investic v tis. Kč - Podíl na celkových investicích v ekonomice - Veřejné a soukromé investice	- Roční podniková zjišťování ČSÚ a NIPOS - Údaje o čerpání veřejných rozpočtů všech stupňů - Agregovaná data z daňových přiznání
Tvorba finančních zdrojů v kultuře	Výše a struktura celkových příjmů podniků a institucí (včetně OSVČ)	- Údaje o čerpání veřejných rozpočtů všech stupňů - Roční podniková zjišťování ČSÚ a NIPOS - Statistika rodinných účtů
- Kulturní vyžití - Kulturní participace (neprofesionální aktivní a pasivní)	Počet návštěv kulturních zařízení (četba knih atd.) na 10 tis.ob. (1 obyvatele) ročně	- Statistická šetření NIPOS - Šetření o využití volného času

	• Výdaje domácností na kulturní služby a statky • Četnost participačních aktivit (popř. i délka) na 10 tis. ročně (měsíčně) • Podíl obyvatel participujících • na kult. aktivitách (služby, statky)	• Adult Education Survey (Šetření o dalším vzdělávání)
--	--	--

Jak ukazuje tabulka, často je nutné kombinovat více zdrojů dat pro vyjádření jednoho ukazatele, kvůli rozptýlení informací o kultuře v rámci sběru dat. To vyžaduje kvalifikované odhady a využití dat získaných pro jiné účely. Důležité je také zajistit kvalitu ekonomických dat získaných statistickým šetřením, která často trpí vysokou mírou neúplnosti. Při shromažďování dat by měl být důraz kladen na významné respondenty a na získání spolehlivých ekonomických informací od nich, aby bylo možné dosáhnout věrohodných výsledků pro účty kultury.

3.14 Soustava standardních tabulek

Soustava tabulek představuje vlastní nástroj kvantifikace vztahů, které odráží systém účtů kultury. Obsah jednotlivých tabulek vychází z předcházejícího textu (viz kap. I a kap. II), zejména pak z vymezení a členění kultury a sledovaných ukazatelů.

Tabulka 1a Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce rrrr*)

v mil. Kč

OBLAST	Veřejný sektor			Soukromý sektor				Zahraniční zdroje			ZDROJE CELKEM
	Státní rozpočet	Obecní a krajské rozpočty	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Podniky	Nevládní neziskové instituce	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce	Zahraniční zdroje celkem	
Kulturní dědictví											
Scénické umění											
Výtvarné umění											
Periodický a neperiodický tisk											
Audiovizuální a interaktivní média											
Architektura											
Reklama											
Umělecké vzdělávání											
Správa a podpora kulturní činnosti											
Neznámá oblast											
CELKEM											

*) finanční zdroje představují celkové příjmy snížené o zaplacené daně a poplatky a naopak zvýšené o investiční dotace, vlastní vklady a zvýšené (snížené) o změnu stavu úvěrů a půjček

Tabulka 1b Zdroje financování kultury v časové řadě rrrr–rrrr^{*)}

v mil. Kč

Rok	Veřejný sektor			Soukromý sektor				Zahraniční zdroje			ZDROJE CELKEM
	Státní rozpočet	Obecní a krajské rozpočty	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Podniky	Nevládní neziskové instituce	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce	Zahraniční zdroje celkem	
2015											
2016											
2017											
2018											
2019											
2020											
2021											
2022											
2023											
Index 2023/2022 (%)											
Index 2023/2019 (%)											

^{*)} finanční zdroje představují celkové příjmy snížené o zaplacené daně a poplatky a naopak zvýšené o investiční dotace, vlastní vklady a zvýšené (snížené) o změnu stavu úvěrů a půjček

Tabulka 2 Finanční zdroje podle poskytovatelů kulturních služeb ve vybraných letech

v mil. Kč

Rok	Historická památka	Muzeum a galerie	Archiv	Knihovna	Divadlo	Hudební soubor	Festival	Kulturní dům	Výstavní sál	Rozhlas	Televize	Ostatní poskytovatelé	Celkem
2015													
2017													
2018													
2019													
2020													
2021													
2022													
2023													
Index 2023/2022 (%)													
Index 2023/2019 (%)													

Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce rrrr

v mil. Kč

OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	z toho	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony		spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Kulturní dědictví							
Scénické umění							
Výtvarné umění							
Periodický a neperiodický tisk							
Audiovizuální a interaktivní média							
Architektura							
Reklama							
Umělecké vzdělávání							
Správa a podpora kulturní činnosti							
CELKEM							

Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr

v mil. Kč

POSKYTOVATEL	Příjmy (výnosy) celkem	z toho	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
		tržby za vlastní výkony		spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Historická památka							
Muzea a galerie							
Archiv							
Knihovna							
Divadlo							
Hudební soubor							
Festivaly							
Kinosál							
Vydavatel ne/periodického tisku							
Maloobchod s knihami							
Kulturní dům							
Výstavní sál							
Rozhlas							
Televize							
Ostatní poskytovatelé							
CELKEM							

Tabulka 5a Zaměstnanost a mzdy v kultuře podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr

POSKYTOVATEL	Pracovníci v kultuře					Mzdy zaměstnanců v kultuře	
	Celkem	Zaměstnanci			Dobrovolníci	Mzdové prostředky celkem (v tis. Kč)	Průměrná měsíční mzda v Kč
		Celkem	v tom				
			povolání kulturního charakteru	povolání neznámého charakteru			
Historická památka							
Muzeum a galerie							
Archiv							
Knihovna							
Divadlo repertoárové							
Hudební soubor							
Kulturní dům							
Kinosál							
Vydavatel ne/periodického tisku							
Maloobchod s knihami							
Výstavní sál							
Rozhlas							
Televize							
Organizace ochrany autorských práv a podpora kultury							
Ostatní poskytovatelé							
CELKEM							

Tabulka 5b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2023¹⁾ (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

OBLAST	Počet pracujících osob celkem ²⁾	z toho podle typu úvazku			v tom podle charakteru povolání		
		zaměstnanci		podnikatelé	v organizaci s převažující kulturní činností		Povolání kulturního charakteru v organizaci s převažující jinou než kulturní činností ³⁾
		celkem	na plný úvazek		povolání kulturního charakteru	povolání „ne-kulturního“ charakteru	
Kulturní dědictví							
Scénické umění							
Výtvarné umění							
Periodický a neperiodický tisk							
Audiovizuální a interaktivní média							
Architektura							
Reklama							
Umělecké vzdělávání							
Správa a podpora kult. činnosti ⁴⁾							
Nezařazeno do žádné oblasti							
CELKEM							

Tabulka 6 Zdroje a rozsah investic v kultuře podle poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr

v mil. Kč

POSKYTOVATEL	Investice	v tom					Z celkových investic	
		Investiční dotace				vlastní a jiné	hmotný majetek	nehmotný majetek
		celkem	domácí	ze zahraničí	z toho EU			
Historická památka								
Muzeum a galerie								
Archiv								
Knihovna								
Divadlo repertoárové								
Divadlo stagionové								
Hudební soubor								
Festival								
Kulturní dům								
Kinosál								
Vydavatelé ne/periodického tisku								
Malobchod s knihami								
Výstavní sál								
Rozhlas								
Televize								
Ostatní poskytovatelé								
CELKEM								

Tabulka 7 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce rrrr (odhad)

v mil. Kč

OBLAST	Organizace s převažující kulturní činností				Produkce kulturního zboží a služeb organizací s převažující ne-kulturní činností ¹⁾
	Produkce ¹⁾	Mezispotřeba ²⁾	Hrubá přidaná hodnota	Podíl jednotlivých oblastí na celkové hrubé přidané hodnotě (%)	
Kulturní dědictví					
Scénické umění					
Výtvarné umění					
Periodický a neperiodický tisk					
Audiovizuální a interaktivní média					
Architektura					
Reklama					
Umělecké vzdělávání					
Správa a podpora kulturní činnosti					
CELKEM					

Tabulka 8 Zahraniční obchod s kulturním zbožím a službami v roce rrrr

v mil. Kč

OBLAST	EU		USA		Ostatní svět		CELKEM		
	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Saldo
Kulturní dědictví									
Scénické umění									
Výtvarné umění									
Periodický a neperiodický tisk									
Audiovizuální a interaktivní média									
Architektura									
Reklama									
Umělecké vzdělávání									
Správa a podpora kulturní činnosti									
CELKEM									

Tabulka 9 Základní ekonomické ukazatele kultury za rok rrrr

OBLAST		Veřejné zdroje		Úroveň hospodaření		Zaměstnanci		Mzdy		Investice		Hrubá přidaná hodnota	
		v mil. Kč	podíl na sektoru (%)	míra soběstačnosti (%)	zisková marže (%)	počet	podíl na sektoru (%)	průměrná měsíční mzda v Kč	podíl na průměrné mzdě ČR (%)	v mil. Kč	podíl krytý dotacemi (%)	v mil. Kč	podíl na sektoru (%)
Kulturní dědictví													
Scénické umění													
Výtvarné umění													
Periodický a neperiodický tisk													
Audiovizuální a interaktivní média													
Architektura													
Reklama													
Umělecké vzdělávání													
Správa a podpora kulturní činnosti													
Neznámá oblast													
CELKEM													
z toho	Tradiční a umělecký sektor												
	Audiovizuální a mediální sektor												
	Kreativní sektor												
	Správa a podpora kulturní činnosti												

Tabulka 10 Vybrané ekonomické ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok rrrr (sl. 3–5 odhad)

v mil. Kč

SEKTOR	OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	Výdaje (náklady) celkem	Počet zaměstn. (přepoč.)	Výdaje na investice	Hodnota produkce ¹⁾	Mezi- spotřeba ¹⁾	Hrubá přidaná hodnota ¹⁾	Export zboží a služeb	Import zboží a služeb	Počet subjektů	NACE
TRADIČNÍ A UMĚLECKÝ SEKTOR	Kulturní dědictví											91.01, 91.02, 91.03, 72.20 (část), 47.78, 47.79 ²⁾
	Scénické umění											90.01, 90.02, 90.04
	Výtvarné umění ³⁾											74.20, 90.03
	Umělecké vzdělávání											85.52
	Umělecká řemesla											odd. 14, 15, 16, 17, 23, 25, 31, 32 (vybrané ekonomické činnosti)
	Sektor celkem											
AUDIOVIZUÁLNÍ A MEDIALNÍ SEKTOR	Film a video											59.11, 12, 13, 14, 77.22, 47.63 (část)
	Hudba											59.20, 47.63 (část) ²⁾
	Rozhlas											60.10
	Televize											60.20
	Knihy a tisk											58.11, 13, 14, 63.91, 74.30, 47.61, 62 ²⁾
	Videohry											58.21
	Sektor celkem											
KREATIVNÍ SEKTOR	Architektura											71.11
	Reklama											73.11
	Design											74.10
	Sektor celkem											
Správa a podpora kulturní činnosti												84.11, 12 (část), 94.99.2
KULTURA CELKEM												

1) odhad na základě vlastních propočtů z údajů národního účetnictví

2) údaje za maloobchod se vztahují jen ke sloupcům 1 až 6

3) bez designu a uměleckých řemesel

Tabulka 11 Časové řady základních ekonomických ukazatelů kultury za vybraná léta období rrrr–rrrr

OBLAST	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022	Index 2023/2010	Index 2023/2019
Veřejné zdroje celkem v mil. Kč										
Náklady celkem v mil. Kč										
Výnosy celkem v mil. Kč										
Míra soběstačnosti (v %)										
Počet zaměstnanců v osobách										
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč										
Investice v mil. Kč										
Hrubá přidaná hodnota v mld. Kč ¹⁾										
Hrubý domácí produkt v mld. Kč ¹⁾										
Podíl kultury na hrubé přidané hodnotě (v %) ¹⁾										
Podíl kultury na HDP (v %) ¹⁾										

1) využita výrobní metoda propočtu HDP; za rok 2023 odhad z předběžných dat

Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce rrrr

POSKYTOVATEL	Kulturní instituce celkem v roce 2022	Kulturní instituce celkem v roce 2023	z toho		
			veřejné	soukromé	
				obchodní společnosti	neziskové instituce
Historická památka					
Muzea a galerie					
Knihovna					
Výstavní sál					
Divadlo					
Hudební soubor					
Rozhlas					
Televize					
Festival					
Kulturní dům					
Vydavatelé neperiodického a periodického tisku					
Kina					
CELKEM					

Tabulka 13 Návštěvnost kulturních zařízení podle poskytovatelů kulturních služeb v letech rrrr–rrrr

POSKYTOVATEL	Počet návštěv kulturních zařízení relativní (na 10 tis. obyvatel ČR)									
	2010	2015	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022 (%)	Index 2023/2010 (%)	Index 2023/2019 (%)
Historické památky										
Muzea a galerie										
Knihovny										
Výstavní sály										
Kina										
Divadla										
Koncertní sály (soubory a festivaly)										
Kulturní domy										
CELKEM										
POSKYTOVATEL	absolutní (v tis.)									
Historické památky										
Muzea a galerie										
Knihovny										
Výstavní sály										
Kina										
Divadla										
Koncertní sály (soubory a festivaly)										
Kulturní domy										
CELKEM										

4 Seznam zkratk

AES	Šetření o vzdělání dospělých (Adult Education Survey)
COFOG	Klasifikace funkcí vládních institucí (Classification of the Functions of Government)
COICOP	Klasifikace individuální spotřeby (Classification of Individual Consumption by Purpose)
COPNI	Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem (Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households)
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EBOPS	Rozšířená klasifikace služeb v platební bilanci (Extended Balance of Payments Services Classification System)
ESA	European System of Accounts
EU	Evropská unie
Eurostat	Evropský statistický úřad
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
HDP	Hrubý domácí produkt
ISCO	Mezinárodní klasifikace postavení v zaměstnání (International Standard Classification of Occupations)
IT/ICT	Informační technologie/Informační a komunikační technologie
NACE	Klasifikace ekonomických činností (Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes)
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NÚLK	Národní ústav lidové kultury
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
TUS	Šetření využití volného času (Time Use Survey)
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil

5 Zdroje

1. Cultural Expenditure and Financing, Eurostat, 2004
2. National report on public cultural expenditure, Eries, 2004
3. International Measurement of the Economic and Social Importance of Culture, OECD, 2006
4. The 2009 UNESCO Framework for cultural statistics, UNESCO, 2009
5. Projekt Eurostatu „Essnet Culture“ (2009 – 2011)
6. Klasifikační systémy: NACE, ISCE, COFOG, COICOP, COPNI
7. Zelená kniha: Uvolnění potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví, Evropská komise, Brusel 2010
8. ESSnet Culture final report, EUROSTAT, 2012
9. Culture statistics, EUROSTAT, 2019
10. Státní kulturní politika na léta 2021–2025, Ministerstvo kultury